

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
/ Tekoči račun pri NB Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v ponedeljek
in petek / Naročnina: letna 600, pol-
letna 300, mesečna 50 dinarjev.

To rat:

ODNOS DO JAVNOSTI

J e tam pisec članka: Odnos do družbenih sredstev?», je vprašal glas onkraj telefonske žice.

»Da, prosim.«
»Ali smem izvedeti, kje ste dobili podatke o razdeljevanju plač iz dobička za posamezna podjetja, ki ste jih uporabili za vaš sestavek.«

»Uporabil sem številke, ki so bile navedene v poročilu okrajne komisije za plače, ki je bilo prebrano na zadnjem zasedanju OLO. O njem so odborniki tudi razpravljali.«

»Pa, veste, da ti podatki niso točni?«

»I?«
»Bilo je pretekli petek dopoldne.«

Trenutek za tem se oglasi ženski glas. Ista vprašanja — isti odgovori.

Nekoliko pozneje sem v služki »ujel« povsem slučajno še tale razgovor:

»Tu, »Roleta«. Je tam komisija za plače?«

»Da.«

»Prosim vas, kje ste dobili te podatke, ki ste jih uporabili za poročilo, iz katerega so potem prispela v javnost napačna obvestila.«

»Oprostite, tovarišica! Podatki so bili res deloma netočni.«

»Pa, vendar to ne gre!«

V javnost so prišla netočna obvestila. Javnost je bila napačno obveščena. Ljudje, ki so prebrali članek »Odnos do družbenih sredstev«, so na članek reagirali. Toda, podatki niso bili točni in posamezna podjetja so se pritoževala. Kako tudi ne!

Številke torej ne drže. Kriv je pisec članka. Odgovornost za čene njega...

Vendar kdo bi podvomil v podatke, številke in odstotke, ki jih je zbrala komisija za plače in katere so obravnavali na zadnjem zasedanju OLO? Kdo naj podvomil v resničnost poročil, o katerih se razpravlja pred forumom, kot je to okrajna skupščina? Ali bi smel biti tu dvom na mestu? — Ne bi smel biti!

Gre za odgovornost ljudi, ki sestavljajo taka poročila, za njihov odnos do javnosti. Tisk je sredstvo, ki služi obveščanju in ki je poklican zlasti pri nas, grajati vse nepravilnosti, če so dejanska storjena (v članku »Odnos do družbenih sredstev«, če bi bili vsi podatki točni, je reagiranje tiska povsem upravičeno). Tako se dogaja, da se tudi tista podjetja, ki resnično zaslužijo grajo, skrivajo pod tako netočnostjo podatkov.

Te odgovornosti bi se morali zavedati vsi ljudje, ki imajo neposreden stik z javnostjo in njenimi predstavniki.

Tokrat se menda to ni zgodilo prvič. Takih primerov je bilo že več.

Če se v prihodnje ne bo resneje pristopilo k izdelavi raznih, s številkami dokumentiranih »analitičnih« poročil in analiz, bo odgovornost, kakor tokrat, ponovno zadela te odgovorne organe.

In končno: javnost ima vso pravico biti točno obveščena o vseh dogajanjih pri nas.

I. AUSEC

O NALOGAH IN DELU POTROŠNIŠKIH SVETOV

Se nekaj dni nas loči od izvolitve prvih potrošniških svetov. Vzlic vsem pomislekom in nasprotujočim si mnenjem, ki so spremljali priprave za njihovo ustanavljanje, si je prepričanje o potrebi teh svetov vendarle utrla svojo pot. Zato je napočil čas, ko je treba o potrošniških svetih — teh novih oblikah družbenega upravljanja v trgovini — spregovoriti bolj določeno in razmišljati, kako bodo sveti zaživel in začeli koristno delati.

Marsikaj je še nejasnega, vendar pa je gotovo, da bodo naloge potrošniških svetov pomembne, če upoštevamo, da bodo prek njih državljanji sodelovali v upravljanju tako pomembne gospodarske dejavnosti, kot je to trgovina. Podrobnih predpisov o pristojnosti

med svetom in kolektivom trgovine itd.

Nedvomno bo prva naloga izvoljenih svetov, da se dobro seznanijo s poslovanjem trgovine, če bodo hoteli koristno vplivati na njeno delo, saj ne gre samo za to, da dobi trgovina novo kontrolo, marveč, predvsem za to, da dobi pomoč potrošnikov s tem, da ji le-ti svetujejo in pomagajo poslovati tako, da bo njim najbolj služila. Treba bo torej dati kolektivom trgovin predloge in pobude, kako naj poslujejo, da bo potrošnikom najbolj ustreženo. Seveda ob upoštevanju, da je trgovina oz. podjetje gospodarska organizacija, ki mora tudi dosledno izpolnjevati vse svoje materialne obveznosti, da je kolektiv trgovine odgovoren za gospodarski uspeh poslovanja.

rali sveti grajati nepravilnosti v trgovini, kjer so oz. se bodo pojavile. Če neka trgovina slabše dela od druge, bo treba poiskati vzroke takemu stanju in dati pobudo za njihovo odpravo. Treba bo razumeti tudi to.

(Nadaljevanje na 2. str.)

PRIPRAVE ZA VOLITVE POTROŠNIŠKIH SVETOV

V kranjski občini je te dni vrsta sestankov, na katerih pretesajo vlogo in pomen potrošniških svetov, ki jih bodo izvolili prihodnji teden

svetov potrošnikov še nimamo. Toda že določila, ki jih vsebuje Uredba o trgovanju, povedo precej.

Med drugim je zlasti poudarjeno, da so potrošniški sveti organi družbene kontrole. Imajo pravico dajati soglasje k sklepom organov podjetja oz. trgovine o porabi rezervnega sklada, o razpolaganju z osnovnimi sredstvi, o porabi sredstev za investicije, o zahtevi investicijskega kredita in o spremembah pravil podjetja ali trgovine.

Nadalje imajo sveti potrošnikov pravico vpogleda v poslovne knjige in pravico pregledovati poslovne prostore in blago. Dolžni so, da o ugotovljenih nepravilnostih obveste pristojne državne organe (tržno inšpekcijo itd.). Pristojnost oz. delokrog svetov potrošnikov pa ni omejena samo na navedene pravice in dolžnosti. Uredba sama ne govori o tem, kako naj sveti vplivajo na dobro in pravilno poslovanje trgovine, o odnosih

Zato ni misliti, da bi sveti lahko konkretno odredili ceno blaga ali kako drugače postali izvajalci določenih operativnih gospodarskih ali drugih poslov v trgovini. Če bi šli po tej poti, bi lahko nakopali sami sebi še bolj pa podjetjem stotere težave. V svo ostrino bodo mo-

OBRAZI IN POJAVI

„Evropa“ pije...

Razgovor me je presenetil.

Ker sem bil sam v točilnici, sem kar tako mimogrede, da se nisva molče razšla, povprašal: »Kako pa kaj pri vas?«

»Slabo,« mi odvrne. »Ni pravega prometa niti pravega reda.«

»Potemtakem delate z izgubo?«

»Ja,« je bil resigniran odgovor.

»... IN KDO BO PLACAL?«

»Kdo vam bo pokrtil izgubo?« sem dopolnil vprašanje.

»I, kdo neki? Kdo jo pa vam, ali pa, recimo, Prešernovemu gledališču?«

Začel sem premišljevati. Pravzaprav ima po svoje ženska prav! Pri nas na Gorenjskem je že tako, da je v vsakem večjem kraju nek večji gostinski obrat, ki je že po pravilu — kronično deficiten. Vsakega toliko in toliko časa se v takem podjetju zamenja upravnik, skupnost poravnava primanjkljaje — in nikomur nič! Ta praksa — ki ni veljala samo za gostinske obrate — je privedla celo do tega, da je imel bivši okrajni odbor v Radovljici v svojem proračunu, posebej določena sredstva za take primere.

Ljudje pravijo — in to po večini drži — da se, brž ko se izmenja upravnik, izmenja v večji ali manjši meri tudi inventar, vse drugo pa ostane kot je bilo.

Tako se »tolče skozi življenje« tudi kranjska »Evropa«. Doslej je ljudski odbor moral vsako

leto pokrivati primanjkljaje in razen tega plačati še precej drago prenovitev.

»Ženska ima čisto prav,« sem se popravil.

»Toda, ali je nujno, da je tako? Nekateri trdijo: da — in pomagajo. Jaz trdim, da je tako — ker pomagajo.«

Vzemimo za primer »Evropa«. Ima morda izgubo zato, ker gostinstvo slabo nese? Ker so režijski stroški za večji obrat večji kot za manjše? Ne! Marveč zato, ker ima:

prvič, upravnika, ki se ukvarja z vsemi mogočimi in nemogočimi posli, le za podjetje ne skrbi in

drugič, ker je temu primeren tudi red v hiši in pa očros ostalega osebja do dela. (Zakaj pa ne, saj plačajo itak drugi!)

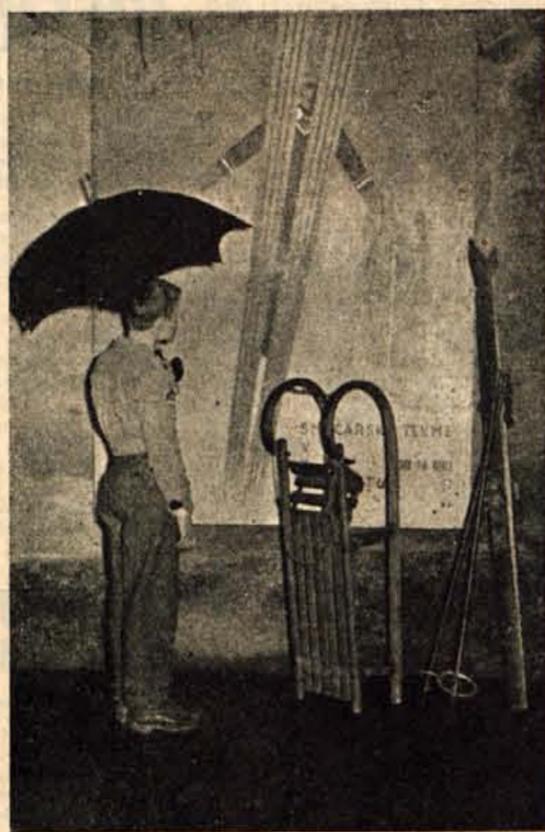
V zadnjem času je izginilo okoli 400 komadov jedilnega pribora, segnilo kdo ve koliko jabolk v kleti itd., itd. Bojim pa se, da to niso niti največji greh.

To je tisto, kar ustvarja deficit, ki se krije pač tako, kot tisti pri »vas ali pa v gledališču.«

»Krasna logika, ženska,« v mislih sem ji čestital. Potem pa sem se mimogrede spomnil, da je prišel svoj čas v gledališče inšpektor. Ne Priestleyjev, marveč občinski. In ob pregledovanju poslovanja ni mogel dojeti, čemu pravzaprav ni nič dobička!

Subvencioniranje zgornje vrste zgleда, da je danes in tukaj že postalo potuha kriminalna.

ABC

BO — ALI NE BO?

Kako napredujejo sekcije mladih zadrušnikov

Nakelčani niso več sami

Ni še dolgo, ko je dal Okrajni komite LMS pobudo za ustanovitev Sekcije mladih zadrušnikov pri kmetijskih zadrukah. Z delom je pričel takoj tudi posebni odbor za strokovno vzgojo kmečke mladine pri Okrajni zadružni zvezi, da bi le-ta skupno s kmečko komisijo pri OK LMS pomagal pri ustanavljanju teh sekcij. Prvi so pričeli s konkretnim delom v Naklem. Sklicali so sestaneke zastopnikov političnih in društvenih organizacij ter se domenili, da bodo pri kmetijski zadruzi ustanovili Sekcijo mladih zadrušnikov. Sličen sestanek so imeli tudi v Predosljah, kjer bo sekcija ustanovljena v teh dneh. V Treblju in Trbojah so prav tako že pričeli z delom, organizirali so splošno izobraževalne tečaje za kmečko mladino, spomlad pa bodo pričeli s praktičnim delom. V Senčurju so imeli sestanke z mladinci, ki so obiskovali razne kmetijske šole in tečaje, krajevni odbor pa bo verjetno dal novo ustanovljeni sekciji nekaj zemlje. Zadrage pri sprejemanju svojih družbenih planov določajo del sredstev tudi za potrebe sekcije. Tako so v Logu in Bohinjski Bistrici dali v ta namen 50.000 dinarjev. Sekcija je bila ustanovljena tudi v Srednji vasi pri Bohinju; v Cerkljah, na Martinj vrhu, na Lancovem, v Podbrezjah in drugod pa se še pripravljajo. Pohvale vreden je tudi program Sekcije mladih zadrušnikov v

Ločinah. V njej dela 17 kmečkih fantov in deklet, ki so sklenili zbrati 50 vzorcev za analizo zemlje, prizadevali si bodo, da bodo kmetje uporabljali čimveč umetnih gnojil, zatirali bodo koloradskega hrošča, škropili njive proti plevelu, z vsu skrbjo čistili sadno drevje, prisostvovali predavanjem itd. V nekaterih zadrukah pa na-

letijo pri ustanavljanju tudi na razne ovire. Tako v Begunjah menijo, da se z majhnim številom kmečke mladine ne izplača pričeti z delom, drugod odlašajo zopet z raznimi izgovori itd. Taki primeri se dogajajo predvsem tam, kjer ni sodelovanja z vsemi političnimi organizacijami.

Marjan Rožič

Ali bo še letos?

Načrt za sadonosno

Tunjiško dolino potrebujejo

Tunjiška kotlina pod Kamniškimi planinami je v ljubljanskem okraju najugodnejši teren za sadjarstvo. Pozornost, ki se ji posveča, pa še daleč ni takoloka, kot bi jo stremenje za napredek sadjarstva terjalo. Zasluzni sadjar Jakob Razboršek je tu pred štirimi desetletji ustanovil drevesnico, iz katere je vsako leto razdelil šolskim otrokom pa dva ali tri drevesca, da so jih zasadili v domačem sadovnjaku. Tako imajo v Tunjicah zdaj precej mladega sadnega drevja, med katerim prevladujejo kanadka, boskopski kosmač in jonatan. Posebno slovi kanadka po izvrstni aromi in izbornem okusu. Letos je posebno bogato obrodila, toda trgovina ni znala zainteresirati zadržug za odkup.

V splošnem pa so sadovnjaki

v Tunjicah slabo negovani, nesmotno zasajeni, ponekod pa celo zanemarjeni in zapuščeni. Staro drevje, med katerim prevladujejo domača sladkasta jabolka, se je že izrodilo. Treba bo misliti na obnovo sadovnjakov. Do sedaj so po načrtu obnovili samo 3 ha. Ze lani je kmetijska zadruga v Kamniku določila v proračunu primeren znesek za obnovo sadovnjakov v Tunjicah. Toda za to bi bil potreben splošen načrt za ves sadni okoliš, na osnovi katerega bi kmetijska zadruga ob pomoči skupnosti v prihodnjih letih izvedla vso obnovo. V poštev bi prišlo nad 100 ha zemljišča. Nekateri posestniki so pripravljani spremeniti v sadovnjake senožeti po dobro zavarovanih legah, ki bi bili pripravni zanj. Kljub temu, da so bila sredstva na razpolago, pa niso mogli najti sadjarskega strokovnjaka, ki bi napravil načrt. Ali se bo kdo letos lotil te hvaležne naloge, da bi Tunjiška kotlina čim prej postala dobavitelj večjih količin najboljšega sadja za trg. Mnogo sadjarjev je že izjavilo, da bi radi še letos v okviru splošnega načrta zasadili nove sadovnjake, posebno ker imajo v zadružni drevesnici na razpolago velike količine drevesc sadnega izbora. V splošnem interesu je, da pohitimo z izdelavo načrta. Skoda je vsakega leta, ki ga zamudimo!

Z.

Seja obLO

v Radovljici

V torek je bila v Radovljici 9. seja Občinskega ljudskega odbora, kjer so razpravljali in sklepali o nekaterih formalnostih. Najpomembnejša pa je bila 8. točka dnevnega reda. Prebrano je bilo poročilo posebne komisije občinskega ljudskega odbora, ki je pregledala celotno poslovanje podjetja »KEM« v Lescah tako s finančne plati, kot s strani družbenega upravljanja v tem podjetju. Podrobnejše poročilo o položaju v tem podjetju bomo priobčili v eni izmed naslednjih številki našega lista.

O POTREBAH GOZDARSTVA

Olajšave samoplačnikov za zdravstvene storitve

Menda ni dneva, da ne bi bilo seje kakšnega sveta, pogoste pa so tudi seje ljudskega odbora v Trzinu. Na zadnji seji so razpravljali tudi o predlogu investicijskega plana gozdarstva na področju občine za letošnje leto.

Ugotovljene so bile potrebe za gozdno drevnino v Podlublju, za nego, varstvo in urejanje gozdov, za dovršitev gozdno-taksacijskega elaborata. Poudarili so nujnost, da se letos zgradi nova logarska hiša v Lomu, ter da se začne z gradnjo gozdarskega upravnega posloja ob Cankarjevi cesti v Trzinu.

Odbor je tudi odobril spremembo odloka o poslovnih najemninah. V bodoče se bo 80% poslovnih najemnin, ki jih plačajo zaseb. last. hiš v sklad z zidanje hiš, odvajalo v sklad za

amortizacijo in sklad za vzdrževanje hiš. Odbor je sklenil, da se poslovne najemnine za poslovnih hiš v prvi vrsti uporabljajo za obnovu poslovnih prostorov in lokalov. Tako se bo denar iz poslovnih najemnin uporabljal za obnovu lokalov, ki so večinoma v dokaj slabem stanju.

Od takrat, ko so se zasebni lastniki hiš odvajali del stanarin v stanovanjski sklad, je ostal neizrabljen znesek 300.000 dinarjev. Na osnovi sklepa odbora, bodo prizadete hišne go-

spodarje še enkrat pozvali, da lahko razpolagajo z zneski, ker sicer bo po 31. marcu 1956 znesek zapadel v korist občinskega sklada za zidanje, oziroma vzdrževanje hiš.

Planinskemu društvu Trzin je bila dovoljena ustanovitev gostišča — planinske postojanke na Kalu, Predilnici pa ustanovitev menze v Dekliškem domu v Trzinu. Odobrili so tudi ustanovitev poslovalnice »Vinarske zadruge« Zaječar v Trzinu na Blejski cesti 11. Odbor je razen tega še dal garancijske izjave za bančne kredite nekaterim podjetjem, potrdil je pravila nekaterih trgovskih podjetij ter dodal stavbišča nekaterim delavcem, ki želijo zidati hiše.

Odbor je tudi sprejel odlok o oprostitvi in olajšavah samoplačnikov za zdravstvene storitve, dalje je sprejel odlok o dopolnilnih plačah uslužbencev ObLO, imenoval je upravnika trgovske podjetja »Tobak« Trzin in sprejel tudi začasni proračun za prvo tromesečje 1956.

J. V.

O nalogah in delu potrošniških svetov

(Nadaljevanje s 1. strani)

kaj je trgovini potrebno in s kakšnimi težavami se bori ta ali oni obrat, pri čemer ne bo dovolj samo ugotovljati, marveč tudi razmišljati o tem, kako stvari spremeniti na bolje.

Sveti bodo morali skrbeti tudi za okrepitev discipline potrošnikov, nastopati proti zelo nelepim pojavom ob takoiimenovanih »potrošniških mrzlicah«, jih preprečevati in v takih primerih vplivati na pravilno prodajo blaga. Predvsem pa bodo morali paziti, da ne bi sami kdaj postali povzročitelji takega stanja. Prav tako bodo opozarjali kolektive trgovine na morebitne pomanjkljivosti v higienskem pogledu, kontrolirali bi bodo, če se blago ne kvari, ali je izbira blaga v skladu z nabavnimi možnostmi itd.

Mnogo je odvisno, kako bodo novi sveti prišli za svoje delo. Nikakor si ni mogoče zamisljati, da bo delo dobro opravljeno, če ne bo svet deloval kot celota in v pravilnih odnosih s kolektivom prodajalne oz. podjetja. Vsak svet bo poseben organ prodajalne ali podjetja, ki bo svoje funkcije izvrševal na sebah, medtem ko kolektiv oz. izvoljeni organi upravljanja v trgovini ostanejo še naprej tako kot doslej z vsemi svojimi pravicami in dolžnostmi. Razlika bo le v tem, da bo po vsej strani poslovođa podajati obračun svojega dela tudi svetu in ne samo kolektivu. Kot že povedano, bo za nekatere sklepe kolektiva potrebno tudi soglasje sveta. Seveda pa bo moral kolektiv tudi upoštevati upravičene želje in zahteve sveta. Poslovođa ne bo član sveta, pač pa mu bo moral na sebah poročati in dajati pojasnila. Moral bo torej z njim tesno sodelovati.

Dve Nemčiji — dve vojski. To se je uresničilo s sklepom, ki ga je to sredo sprejel vzhodnonemški parlament. Potrdil je namreč sklep o ustanovitvi vzhodnonemške armade, ki bo imela v svojem sestavu pešadijo, letalstvo in pomorske sile.

Ta teden se je izvedlo, da je predsednik egiptovske vlada Naser sprejel povabilo bolgarske vlade in bo obiskal Bolgarijo. Prav tako je bilo uradno potrjeno, da bo ameriški zunanji minister v prvih mesecih tega leta obiskal Indijo, Burmo in Indonezijo.

Delo sveta bo vodil predsednik, ki bo v primeru, da je prodajalna obrat podjetja, že po svojem položaju član potrošniškega sveta podjetja. S tem bo zagotovljen stik svetov pri prodajalnih tudi z upravo podjetja, kar bo nudilo šele polno jamstvo za izvajanje sklepov vseh svetov pri poslovalnicah določenega podjetja. Svet bo lahko veljavno sklepal le kolektivno. V času med sejami ne bo mogel posamezni član odločati o katerikoli zadevi, ker bi sicer lahko nastal v poslovanju trgovine nered, kolektiv bi izgubil zaupanje v pravilnost svojega dela itd. S tem pa se ni rečeno, da tudi posamezni član sveta ne bi smel izven seje dati svojih predlogov osebnju trgovine ali kritizirati pomanjkljivosti, kar lahko vselej stori prav vsak državljan.

Osebe trgovine nikakor ne bo smelo svetov potrošnikov smatrati kot nepotrebno nadlogo in kontrolo več. Obratno, vsak kolektiv trgovine mora vedeti, da lahko svet potrošnikov koristi njegovemu uspehu in da je prav, če se vsakdo spozna s problemi sodobne trgovine, ki res niso majhni. Tako bodo lahko odpadli večkrat upravičeni prigovori trg. delavcev in uslužbencev, da se jih zelo rado kritizira, da pa je javnost zelo slabo seznanjena z težkocami, s katerimi se morajo pri svojem delu boriti.

Delo svetov bo urejeno s poslovniki, katere bodo izdali občinski ljudski odbori. Poudariti pa je treba še to. S samo ustanovitvijo svetov še ne bo veliko narejenega. Svetom bo treba nuditi pomoč za njihovo pravilno uveljavljanje. Toda ne pomoč na papirju, kar se mnogokrat prerado zgodi, marveč z živo razlago in prepričevanjem.

I. S.

V železarni - poseben odbor

Glede vzgajanja kadrov so bila naša podjetja že nekaj let prepuščena sama sebi. Medtem, ko so bili svojočasno organizirani vsi tečajni enotni in po enotnem načrtu, danes prilagajajo nekatera večja podjetja tečajne svojim potrebam, manjša pa so organiziranje teh v glavnem opustila.

Železarna Jesenice se še vedno peča s strokovnim izpopolnjevanjem članov kolektiva. V minulem letu je obiskovalo 18 tečajev 771 tečajnikov. Vsak tečaj s povprečno 50 tečajniki je trajal v povprečju 5 mesecev; seveda so trajali nekateri tečajji skozi vse leto, drugi pa mesec, dva, pa tudi tri. Da bi se k vzgoji kadrov pristopilo bolj načrtno, je bil osnovan pri komisiji za organizacijska vprašanja, ki obstoja pri Osrednjem delavskem svetu Železarne Jesenice, poseben odbor za vzgojo kadrov. Ker so pri Železarni tri strokovne šole, naloge tega odbora ne bodo majhne. Odbor pa ne bo skrbel le za čim boljše delovanje šol, temveč tudi za vzgajanje in izpopolnjevanje kadra z organiziranjem raznih

Kamnik dobi katastrski urad

Po ukinitvi okraja Kamnik je bil preseljen v Ljubljano tudi katastrski urad. Ker deluje ta v Kamniku okrajno sodišče in zemljiška knjiga, je tudi katastrski urad nujno potreben. Zdan je prošnjji Kamničanov ugodeno in s 1. februarjem se bo katastrski urad spet preselil v Kamnik.

Ne Bledu obnavljajo hotele

Ustanovili so investicijski sklad za gostinska in socialistična obrtna podjetja

V sporazumu z Občinskim ljudskim odborom Bled in gostinskimi ter socialističnimi obrt. podjetji so na Bledu pred kratkim ustanovili investicijski sklad za obnavljanje in moderniziranje gostinskih in obrtnih podjetij, ki bodo v ta sklad dala vsako leto 50% svojega dobička. Tako znaša investicijski sklad za pr eteklo leto 14 milijonov dinarjev in bo po dogovoru stalen. Predvidevajo, da bodo iz tega sklada investirali vsako leto eno ali dve podjetji, ki bosta najbolj potrebni obnove in sodobne ureditve. Ker pa za letošnje leto podjetja še nimajo za to potrebnih načrtov, so novo ustanovljeni investicijski sklad razdelili na več podjetij. V »Park« hotelu že predelavajo in modernizirajo Kuzino, v hotelu »Jelovica« bodo začeli z gradnjo prizidave zimske restavracije (s tem bo dana večja možnost za razvoj turizma v zimski sezoni), podjetje »Soboplesk« pa si tudi že ureja lastne prostore. Prav tako v hotelu »Toplice« obnavljajo kopališče, verjetno pa bo podjetje »Avtoservis« iz tega sklada lahko nabavilo še potrebni kamion.

Precj težav imajo Blejčani s privatnimi stanovanji, saj imajo danes skoro vsa stanovanja v hotelskih prostorih. Z uvedbo sklada za gradnjo sta-

novanj pa računajo, da bo v tem pogledu precej bolje, saj se bo dalo s 30 do 40 milijoni dinarjev (kolikor predvidevajo, da bo znašal. letno stanovanjski sklad) v precejšnji meri rešiti stanovanjsko vprašanje na Bledu.

Vzporedno z rešitvijo tega vprašanja in potrebami, ki jim jih narekuje vedno bolj razviti promet v poletni sezoni na Bledu, so že predvideli okvirni načrt za obnovo gostinskih objektov v prihodnjem letu (»Evropo« na Rečici, hotela »Trst« in »Union« na Bledu), s čimer bi povečali število prenočišč za 300 do 350 postelj. Da pa bodo vse gradnje in obnove čim bolj

načrtne in vzklajene, so na Občinskem ljudskem odboru že sprejeli sklep, da morajo čimprej nastaviti na Bledu gostinskega strokovnjaka, urbanista. ki se bo pečal samo s temi vprašanji.

Prav gotovo se bo dalo z novoustanovljenim investicijskim skladom na Bledu marsikaj narediti, kar bo koristilo turizmu in še posebej že itak živahen promet, prav pa bi bilo, da bi tudi ostala turistična središča ustanovila podobne investicijske sklade, ker tako se bo prav gotovo dalo marsikaj laže in hitreje ukreniti za hitrejši razvoj turizma pri nas.

F. B.

Že sodeluješ pri nagradnem žrebanju?

Gotovo zasledujete v »Glasu Gorenjske« razpis nagrad, ki jih je naše uredništvo zbralo od gorenjskih podjetij za nagradno žrebanje. Najbrž ste zadnjič brali, da bo prva nagrada radio aparat in potem moško kolo, blago, diname, usnjeni izdelki — podplati, drva, premog, milo, mesorezka, gumijasti izdelki — plašči za kolo in zračnice, razni prehranski predmeti — vino, sir ter druge alkoholne pijače,

tekstilni izdelki in celo tehnični aparati — bimentalni termometer.

Pri tem nagradnem žrebanju bo sodeloval vsakdo, ki bo do začetka meseca februarja plačal celoletno naročnino — 600 din za polletnik »Glas Gorenjske«. Denar dajte poštarjem, ki vas bodo še do konca januarja obiskali na domu.

NASIM BRALCEM V POJASNILO

Razen mnogih, ki so z veseljem sprejeli izdajanje našega časopisa dvakrat tedensko, je tudi nekaj takih, ki menijo, da je petek neprikladen dan za izdajanje, ker ljudje berejo časopis tako šele v soboto. Zato se jim zdi petkova številka za sobotno branje že zastarela in jo ne berejo več s takim veseljem.

Vsem naj povemo tole: redakcija za list je zaključila sedaj v četrtek popoldne prav tako kot je bila prej, ko je izhajal list ob sobotah, vendar je razlika v tem, da se sedaj časopis tiska in odpremlja že v noči od četrta na petek, medtem ko se je prej podnevi in so ga v petek dobili le bralci v Kranju. Zato dogodki niso prav nič starejši, temveč ravno obratno, ker sobotne in nedeljske zamislivosti prinaša že ponedeljkova številka.

Hkrati pa še drugo opozorilo. Naročniki iz nekaterih krajev se pritožujejo, da ne dobijo lista v ponedeljek oziroma petek. Tako se je zadnjič zgodilo, da so Kamničani dobili ponedeljkovo številko šele v petek. Temu ni bila vzrok nevestnost našega ekspedita temveč železniški uslužbenec, ki je oddal v Kamniku časopis na napačen naslov. Prav tako pa je tudi nevestni pismočar v Besnici povzročil marsikatero jezo, saj pošte sploh ni nosil po hišah.

Vse naročnike prosimo, da nam te neprijetnosti oprostite, ker niso nastale po naši krivdi. Prosimo pa tudi, da nas na nepravilnosti opozarjajo, da bomo sprosti urgirali pri pošti tako, da bo neprijetnosti čim manj.

1300 APARATOV TAKTIČNEGA LETALSTVA

Kot vsaka moderna armada. je tudi nemška posvetila veliko pozornost letalstvu. Nova »Luftwaffe« bo imela okoli 1500 bojnih aparatov, od katerih jih bo 1300 v taktičnem letalstvu. Med njimi bodo tudi reaktivna letala. »Luftwaffe« bo organizacijsko razdeljena na 20 avio - polkov: deset polkov lovcev bombnikov, šest polkov lovskega, dva polka izvidniškega letalstva, en transportni avio - polk in en polk nočnih lovcev. Moštvo »Luftwaffe« bo šlo čez sto tisoč mož. Tu bodo novorekrutirani piloti in zlasti v vodilnem kadru, piloti — veterani iz druge svetovne vojne. Stiriideset bivših pilotov bo še ta mesec pričelo z vajami na najodobnejših ameriških letalih pod vodstvom ameriških oficirjev, v južnonemških bazah.

Nove letalske baze so že zgrajene v Hamburgu, Frankfurtu in Gelsenkirchenu. Ta letališča razpolagajo z najmodernejšimi napravami in pistami za »letele« trdnjave in reaktivna letala. Mnoga stara letališča bodo modernizirani in prilagodili potrebam sodobnega letalstva.

Vojaški strokovnjaki zahodnih dežel trdijo, da bo nova armada najmodernejša in najmočnejša v zahodni Evropi. Ali bo tudi po duhu in težnjah nova?

m k

Ljudje in dogodki

500 TISOČ MOŽ NOVEGA WEHRMACHTA

Nemška armada bo kmalu najmočnejša sila v Zahodni Evropi

Po sporazumu o pomoči in vzajemni obrambi med ZDA in Nemško zvezno republiko bodo ZDA nudile nemški vojski, zlasti v prvih letih, veliko pomoč v opremljenosti in oborožitvi. Čez kak teden bodo nemške oborožene sile že dobile prvo pošiljko sodobne ameriške vojne opreme in orožja, ki je sedaj v ameriških arzenalih na levem bregu Rena. To bo zlasti lahka oborožitev, namenjena osnovnemu vojaškemu pouku. Težko oborožitev bo Wehrmacht dobila v aprilu, ko bo osnovala svojo prvo divizijo. Samo v letošnjem letu bodo ZDA dale Nemčiji vojaško pomoč v vrednosti enega milijona dolarjev.

ROJSTNI DAN NOVE ARMADE

12. november 1955. leta Nemci formalno smatrajo za rojstni dan nove nemške armade. Tega dne je maršal Theodor Blank v neki bonnski kasarni v prisotnosti kakih sto novinarjev in fotoreporterjev in nekaj višjih uradnikov iz obrambnega ministristva in njihovih tajnic na prav skromen način izročil dokumente o postavitvi 101 oficirju in podoficirju nove nemške armade. 2. januarja tega leta pa je v andernachške vojašnice stopilo prvih 1000 novih

nemških vojakov. Ostalih 5000 mladeničev bo obleklo zeleno-sive uniforme še ta mesec. Hkrati bodo prešle pod komando vojske tudi enote obmejne policije.

Nemška armada bo popolnoma organizirana do leta 1960, ko bo, skupno z letalstvom in mornarico štela 500 tisoč mož. Računajo, da bo nova armada imela 28 tisoč oficirjev, 110 tisoč podoficirjev in 30 tisoč prostovoljcev — poklicnih vojakov.

Problem rekrutacije je v Nemčiji zelo resen, kajti v poklicni letniki so zaradi preteklih vojnih let zelo neuravnoteženi. Motnje bo najbrže utrpela tudi industrija, ki se je v Nemčiji po vojni silno razmahnila in ki ji bo armada odzela 3,2 odstotka delovne sile.

»PANCER« DIVIZIJA — LE SENCA NOVIH DIVIZIJ

Prvo nemško divizijo bodo organizirali letos v aprilu, do jeseni pa bo že popolnoma izveščena in opremljena. V letu 1957 bi nemške oborožene sile že razpolagale z vsemi dvanajstimi divizijami, kolikor jih je predvidenih, in sicer: z dvema pehotno - motoriziranimi divizijama, s štirimi oklopnimi in šestimi motoriziranimi divizijama, s skupno močjo 300 tisoč voja-

kov in oficirjev, kolikor bodo štela nemške suhozemske enote.

Obstoja načrt, po katerem naj bi kasneje Nemčija sama proizvajala tanke, oklopne avtomobile, lahke bombnike, reaktivna lovska letala, topove in drugo klasično orožje. Prepevedana ji bo proizvodnja atomskega, kemičnega in bakteriološkega orožja, dirigiranih projektilov, težkih bombnikov, velikih vojnih ladij in podmornic nad 300 ton.

POMORSKE BAZE V WILHELMSHAFENU IN KIELU

Nemčija bo imela tudi svojo mornarico. Stela bo čez 20 tisoč mož. Flota bo sestavljena iz rušilcev, polagalcev in čistilcev min, patrolnih in torpednih čolnov in podmornic do 200 ton. Severnomorska baza nemške mornarice bo Wilhelmshafen, baltiška pa Kiel.

Vlada Zahodne Nemčije je pred dnevi zahtevala od ZDA, naj ji za šest let posodijo večje število rušilcev, s katerimi bi zadovoljila potrebe nemške mornarice v rušilih, dokler jih ne bi zgradile domače ladjedelnice. Prve torpedne čolne, patrolne čolne in čistilce min domače izdelave bo nemška mor-

GORENJSKI KMETOVALEC

ING. P. KUMP IN ING. D. ENGELMAN

Vpliv telesnih oblik in telesnih mer goveda na mlečnost

O gorenjski živini

Ob priliki živinorejskih razstav in plemenskih sejmov živinorejci prav radi presojajo živino po njenem izgledu ter tako ugotavljajo njeno plemensko in gospodarsko vrednost. Posebno pri nas na Gorenjskem želijo ljudje, da bi spoznali mlečne sposobnosti krave že po njenem zunanem izgledu. Starejši može je izkušeni rejci poznajo nekaj znakov, po katerih presojajo, ali bo krava dobra molznica. Vendar te stvari še niso znanstveno preizkušene in do takrat ne morejo veljati za splošno veljavne in uporabne. Omeniti je treba tudi to, da mlečni znaki ne veljajo za vsako pasmo in so pri različnih pasmah različni.

Do sedaj so v Ameriki preizkusili vpliv telesnih oblik na mlečnost pri pasmah vzhodnofrizijskega goveda in pri Jersey govedu (ki je slično našim bohinjki).

Pri poskusu so upoštevali posebno: višino telesa, dolžino trupa, dolžino glave, globino trupa, širino in obseg, širino glave, obseg nosnega zrcala, pobitost križa in bokov ter debelino kože.

Ugotovili so sledeče: Pri obeh pasmah je dolžina glave zelo vplivala na mlečnost, pri Jersey kravah je bila celo odločilna. Pri frizijskih kravah pa je bila najmerodajnejša globina celotnega trupa in so bile najbolj mlečne živali z najglobljim trupom. Pri Jerseykah so imele širina glave, višina trupa in njegova dolžina precejšen vpliv na mlečnost, manj pa pri frizijskih kravah. Odnos med telesno težo in temu pripadajočo mlečnostjo je bil pri obeh pasmah samo rahlo zaznaven. Pri obeh pasmah pa je bilo ugotovljeno, da širina trupa nima nobenega vpliva na mlečnost. Zelo velik vpliv pa je imel obseg trupa pri frizijkah, dočim pri jerseykah ni imel nobenega. Pač pa je imela pri obeh pasmah velik pozitiven vpliv na mlečnost širina glave. Zelo zanimiva pa je ugotovitev, da pobitost križa v nobenem primeru ni vplivala na znižanje mlečnosti, ne pri eni ne pri drugi pasmi. Prav tako je bilo ugotovljeno za obe pasmi, da debelina kože ne vpliva na mlečnost in da tanka koža ni mlečni znak.

Seveda veljajo ta opazovanja le za omenjene pasme in bi bilo zgrešeno ravnati se po teh izkušnjah. Potrebno pa bo, da bomo tudi pri nas, sedaj ko imamo znano mlečnost velikoga števila krav, začeli ugotavljati, kateri so mlečni znaki pri naši živini. Rezultati teh poskusov bodo za rejce zelo dragoceni.

(In-)

(Nadaljevanje)

5. Gospodarski račun.

Največji gospodarski uspeh dosežemo le z izredno specializiranimi tipi, v proizvodnji mleka torej le z izrazitimi mlečnimi tipi, v proizvodnji mesa pa z izrazito mesnimi. Nasproti temu pa postavljajo nekateri živinorejci takoimenovani »kombinirani ali gospodarski tip«. Pri tem mislijo na živali, ki naj dajo razen mleka tudi primerno količino mesa.

Ce bi primerjali gospodarski učinek mlečnega tipa in gospodarskega tipa med seboj, bi ugotovili:

a) mlečna krava v teži 420 kg daje ob določeni krmi letno 3000 litrov mleka, kar predstavlja

15 KZ - 15 novih vzgajališč rodovniške živine

OZZ Kranj je v mesecu decembru preteklega leta na željo Kmetijskih združenj, kakor tudi samih rejcev živine, sprejela v rodovnik živino 15 KZ, kjer se do sedaj v povojnem času še ni vodila rodovniška ali boljše rečeno mlečna kontrola krav. Te zadruge so večinoma v višjih predelih okraja Kranj, kjer je krmna baza slabša. Tako se bo v letošnjem letu v vseh KZ okraja Kranj, iz izjemo dveh ali treh, vodila evidenca o stanju goveje plemenske živine. vrednost 60.000 din. V sedmih

letih nam da z mlekom 420.000 din, ter končno s klavno težo 42.000. Skupaj je to 462.000 dinarjev;

b) krava teža 500 kg daje ob isti krmi letno 2500 litrov mleka, kar predstavlja vrednost 50.000 dinarjev. V sedmih letih nam da z mlekom 350.000 dinarjev ter končno s klavno težo 50.000 dinarjev. Skupaj 400.000.

Razlika dohodka med prvo in drugo znaša torej 62.000 dinarjev, kar predstavlja amortizacijsko vsoto za eno kravo. Razlika med klavno ceno druge in prve krave pa znaša le 8000 dinarjev. V resnici je razlika v korist mlečnih krav še večja. Mi smo vzeli le primer, kateremu nihče ne more oporekati.

Razen tega bi morali upoštevati tudi naše neurejene krmne prilike. Zaradi teh živina večkrat med letom izgubi na teži in kasneje zopet pridobi. Pri teži živini so ta nihanja večja pri lažji so manjša. Pri tem procesu pa se letno izgube velike količine energije zastoj.

6. Sklep:

Krava je po svojem bistvu najbolj negospodarski stroj za pridobivanje mesa. Meso, ki ga od nje dobivamo, je le postranski produkt. Le v zelo zastalnih prilikah lahko predstavlja ta proizvodnja del glavnega dobička.

Živali, ki so namenjene za proizvodnjo mesa, so predvsem prašiči, nekatera perutnina, voli in junci.

Sestav goveje črede je odraz gospodarskih težav rejcev. Na Gorenjskem so krave udeležene v čredi s 57%. To pomeni, da ljudje v glavnem rede krave, ostala živina pa je podmladek.

Omenili bi še to, da ima naša živina na Gorenjskem v sebi več prirodnih zasnov za proizvodnjo mleka, kot za meso. Če bomo te lastnosti pravilno izkoriščali, bomo dosegli z njimi največji gospodarski učinek.

Naloga ljudi, ki so odgovorni za razvoj naše živine, naj bo, da te lastnosti ohranjujejo in stalno večajo proizvodno sposobnost živine.

Za ureditve tega smotra pa sta potrebni še dve stvari. Rejci morajo postati boljši pridelovalci krme, zadržna organizacija pa mora dokončno urediti in izpopolniti organizacijo odkupa mleka.

Izrazita glava dobre molznice

Pridelek žita 2.400 kg na hektar?

Problem semenske službe v kranjskem okraju

Razni poskusi so pokazali, da je pomanjkanje dobrega semena največja ovira za povečanje pridelka žita. Vsi drugi agrotehnični ukrepi so bolj ali manj brez uspeha, če nimamo

na razpolago dobrega semena. To vidimo tudi iz počtusa, ki je bil napravljen na kmetijskem posestvu v Hrastju. Dobro vrsta je dala še enkrat večji pridelek, kot običajna, pa čeprav sta imeli obe iste pogoje. Istočasno sta bili sejani enako gnojni in posejani na isti parceli. Enaki rezultati so bili doseženi pri poskusu z ozimnimi žiti v Naklem.

Iz tega sledi, da je možno tudi pri nas povečati sedanji pridelek 1400 kg na hektarju, na povprečni hektarski donos 2400 kilogramov. Temu bo gotovo malsikdo ugovarjal, češ, da je to v naših okoliščinah nemogoče. Toda rezultati naših poskusov povedo, da je Gorenjska prikladna za gojitev žit. Res je, da so pogoji za uspevanje nekoliko neugodni; zaradi velike količine padavin, s tem pa še ni rečeno, da ne moremo doseči večjega pridelka kot smo ga do sedaj.

Dokaz za to je Kmetijsko živinorejska šola v Poljčah, ki že več let prideluje 3000 kg pšenice na hektar. Celo na Jesenicah je bil dosežen pridelek pšenice 3000 kg na ha. Podobni uspehi pa so bili doseženi v najrazličnejših krajih našega okraja.

Vedeti pa moramo to, da pri takem semenu, kot ga danes še mnogi uporabljajo, ni mogoče povečati hektarskih pridelkov. Če nekdo poseje slabo seme, okuženo in bolno, je povsem lo-

gično, da ne more pričakovati uspeha, kot si ga mogoče želi. Prvi pogoj, kako doseči dober pridelek, je ta, da se poseje takšno seme, ki ustreza vsem zahtevam dobrega semena.

Dobrih semen žitaric pa imamo sedaj še prav malo. Nasloniti se bomo morali na lastno proizvodnjo. Nabava od drugod je v današnjem času nezanesljiva. Imamo izkušnjo, ko smo letos naročili 10.000 kg Plantahofske pšenice, pa smo je dobili samo 2000 kg. Kasneje smo dobili ponudbo še za 2000 kg, toda v času, ko je bil čas setve že za nami.

Nujno je, da kmetijska posestva uvidijo, kakšne so potrebe po dobrem semenskem materialu in da pristopijo z vso resnostjo semenski službi na pomoč s tem, da bodo prav ona tista, ki bodo prva začela pridelovati prvovrstno semensko blago, ki je tako nujno potrebno za zvišanje hektarskih donosov žitaric.

Ce bomo enkrat oskrbljeni z dobrim semenom, potem tudi lahko pričakujemo znatno višji hektarski donos, kot je sedaj. Malsikje bo možno doseči z dobrim semenom in s pravilno obdelavo 2400 kg in še več. Treba je le zbrati tako seme, ki ustreza našim prilikam in je zdravo. Tisto seme, ki ga bomo doma pridelali, bo mnogo več vredno, ker bo aklimatizirano, to je navajeno na naše prilike.

SEMENSKI KROMPIR

Kakor imenujemo Vojvodino žitnico Jugoslavije, tako lahko smatramo Gorenjsko za krompirjevo deželo.

V kranjskem okraju pridelujemo krompir na 2500 ha njiv. Ako računamo, da ga pridelamo 15.000 kg/ha, znaša pridelek 3750 vagonov. Ce bi hektarski donos povečali na 22.000 kg, kakor je bil letos pri semenskem krompirju, bi to pomenilo 1750 vagonov več, ali skupaj 5500 vagonov. Narodni dohodek bi se s tem povečal za 550 milijonov.

Za visoke pridelke moramo imeti dobro in zdravo seme, za katerega skrbi semenska služba pri Okrajni zadržni zvezi.

Semenska služba je začela s svojim delom leta 1949 s pomočjo ljubljanske »Semenarne«. Ze v prvem letu je odkupila okrog 4 vagonne semenskega krompirja. Takrat še ni bil take kvalitete, kakor je danes ter so se gojile še stare, izrojene (degenerirane) vrste. Zato se je čutila potreba po novih, boljših vrstah, ki smo jih kasneje tudi uvozili. V letu 1951 smo uvozili Alpha, Merkur in Frühmölle, Böhmov rani in Bintje.

Izmed teh sort so se za našo zemljo najboljše obnesle sorte Merkur od poznih sort ter Bintje in Frühmölle od zgodnjih sort. Te sorte so se tako močno razmnožile, da sedaj pri-

nas pridelujemo že okrog 70% Merkurja ter 30% Frühmölle in Bintja ter ostalih sort.

V letošnjem letu je semenska služba odkupila 74 vagonov Merkurja, 6 vagonov Böhmovega srednje ranega, 1 vagon Böhmovega ranega, 5 vagonov Frühmölle in 4 vagonne Bintje, skupaj 90 vagonov kvalitetnega semenskega krompirja.

V bodoče bomo opustili sorte Böhmov srednje rani in priporočali zgodnje vrste Bintje in Frühmölle, ki jih posebno iščejo Dalmatinci in Primorci.

Semenska služba je imela do sedaj tudi večje težave zaradi neprimernih skladišč. Upamo, da v bodoče teh težkoč ne bo, ker bodo zgrajena v Skofji Loki, kasneje pa tudi v okolici Kranja skladišča za semenski krompir.

Druga težava je nestalna cena jedinega krompirja, ki odloča ceno semenskemu. Zato je OZZ sklenila, da bo dodala še 1 din za 1 kg prodanega semenskega krompirja vsem razmnoževalcem, čeprav bo verjetno spomladni cena jedlnemu občutno padla.

NAJVEČ SEMEN. KROMPIRJA PRIDELUJEJO NA »SORSKEM POLJU« V ZABNICI - NAJKVALITETNEJŠEGA PA V POLJANSKI DOLINI.

V poljanski dolini so še mila-

di pridelovalci, pač pa vestni in imajo zato najboljše pogoje. Leta 1950 smo imeli v hribih 5 pridelovalcev, v letošnjem letu pa že čez 100.

Iz Poljanske doline smo že v letu 1955 odkupili okrog 20 vagonov semenskega krompirja, letos pa ga predvidevamo že okrog 30 vagonov, kar bo zadostovalo za izmenjavo na Sorskem polju in v okolici Kranja.

V hribovskih vaseh Poljanske doline Vinharjih, Kladjem in Goropekah, bodo vsi kmetje sadili kvaliteten semenski krompir. Zato upamo, da bomo imeli v bodoče ves krompir take kakovosti, da bo enak uvoženemu iz Holandske ali Nemčije. Porok za to je tudi selekcijska postaja v Poljanah, ki preizkuša in vzgaja najboljše vrste krompirja.

Uspehe pa bomo dosegli lahko le takrat, če bodo tudi naši pridelovalci vestni in bodo upoštevali vse nasvete strokovnjakov.

REMIC VALENTIN

Vpliv gnojenja s kalijem na razmerje detelj in trav

V širokih krogih praktikov in kmetijskih strokovnjakov prevladuje mnenje, da pride kol mineralni dodatek za zboljšanje pridelkov v paševih le gnojenje s fosforjem. Dušik in kalij, kot drugi dve važni gnojili, ki sta potrebni rastlinam za hrano, pa prideta v zemljo v zadostni ko-

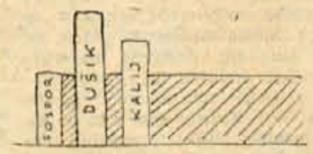
Na kakšni osnovi sloni ta trditev?

Gospodarstvo s hlevskim gnojem in gnojnico je na večini, če ne morda na vseh naših posestvih še zelo neurejeno. Neverjetno velike so količine hranilnih snovi, ki gredo v izgubo. Razen tega pa naš sistem proste pašne brez ograd - črednik dopušča, da se živalski odpadki prosto rastresajo po vsej pašni površini in za gnojenje travnikov nimajo nobene vrednosti.

Pretežno mineralno gnojenje s fosforjem gnojili je umestno samo v primeru, če se na

travnike in pašnike vrača hranilne snovi v zadostni količini z gnojem in gnojnico. Kjer pa tega ni, kjer nimamo intenzivnega gnojenja z gnojem, pa je to enostransko gnojenje z gnojili neumestno in celo škodljivo.

Zadržimo se danes samo pri ugodnem vplivu kalija na povečanje donosa in zboljšanje travne ruše. Dr. Zürn, priznani strokovnjak za travništvo je objavil zelo zanimive podatke o svojih gnojilnih poskusih na travnikih, ki so dali osnovo za vse navedene trditve.

Višino pridelka določa v tem slučaju fosfor, ki ga je najmanj v zemlji

Udeležba posameznih rastlinskih vrst v %	Gnojeno s hlevskim gnojem fosforjem	Gnojeno s hlevskim gnojem kalijem
Visoke trave	9	12
Nizke trave	40	49
Slabe trave	7	3
Detelje	9	21
Pleveli	21	10
Pleše (prazna mesta)	14	5
Skupaj	100 %	100 %

(Nadaljevanje prihodnjic)

ZATIRAJMO VOLUHARJA

Sadjarji pogostokrat tožijo, da jim voluhar dela veliko škodo in uničuje mlada drevesca. Najraje se lotijo do 10 let starih dreves, ki jim odgrizejo korenine, podzemni del debla pa ogledajo do lesa. Napadeno drevo se zamaje in mu ni več pomoči. Zlasti pozimi uničuje mnogo drevoja, ko ni druge hrane.

Mnogi smatrajo, da voluharja ni mogoče zatreti, kar pa ne drži. Poznati moramo njegove življenjske navade in poznati kdaj, s čim in kako ga zatiramo. Najvažnejše je, da najdemo njegove rove in da ugotovimo, če je voluhar v njih. Voluhar navadno ogroža velike površine, zato nas njegov pojav silijo k splošni množični borbi.

V sadovnjaku dela voluhar glavno škodo pozimi in spomladi, dočim se v poletnem času zadržuje bolj v njegovi bližini. Samica ima 3-5 krat v

letu povprečno 2 do 10 mladičev. Po mlilih zimah se prvi zarod zaleže že v februarju ali marcu. Mladiči so po dveh mesecih že godni, a tri tedne po parjenju imajo že mlade.

Voluharji imajo precej naravnih sovražnikov, najvažnejši so: sova, čuk, jež, posebno pa podlasica in hermelin. Tudi mačke in psi (gazbečarji) jih mnogo pokončajo. Vendar če se hočemo voluharja rešiti, ga moramo zatirati z mehničnimi in kemičnimi sredstvi.

Za zatiranje voluharja pridejo najbolj v poštev pasti in zastupljanje z vabami. Zatiranje s pastmi je najboljše in najuspešnejši način zatiranja, samo da je potrebno imeti precej vaje in lovsko strast. Pasti so različne. Imamo žirovske pasti, nemške ter razne domače. Posebne pasti je izdelal v našem okraju Ivan Gajšek (Kranj, Cesta na Golnik 20).

ki je izpopolnil nemške pasti s tem, da jim je zmanjšal vhod ter pomaknil sprožilce od kroga. Letos je od maja do novembra ulovil čez 200 voluharjev. Njegove pasti so razširjene že daleč naokoli, na Kokrici, v Senčurju, Cerkljah. S temi pastmi zajame naenkrat ves sadovnjak. Pasti nastavi v rove, kar povzroča neizbežno smrt voluharjev. V svoji triletni praksi, pravi, da je imel z nemškimi pastmi 80% uspeh, medtem ko ima sedaj s svojimi izboljšanimi pastmi 99% uspeh.

Uspeh lova v pasti je odvisen od tega, kako past postavimo. Pasti postavljamo le v bolj vlažni zemlji, v kateri so rovi čvrsti in se jim stene tako hitro ne rušijo. V vrtovih jih nastavljam ob poteh in prehodih, ne pa na rahle grede. Pasti je najboljše nastavljanje z rokami, ki jih prej nateremo z zemljo. F. Cijan

Od petka do petka

Vse naše gospodarsko dogajanje je sedaj usmerjeno v priprave in analize za sestavljanje letošnjih družbenih planov. Čeprav se letošnji instrumenti bistveno ne bodo razlikovali od lanskih, pa je treba že sedaj opozoriti na nekatere nepravilnosti, ki se dogajajo v nekaterih gospodarskih organizacijah, kjer planirajo nesorazmerno povečanje proizvodnje s porastom delovne sile. Take tendence so v večini primerov nepravilne in za izvajanje smernice naše gospodarske politike tudi škodljive.

Podatki nam kažejo, da smo lani v decembru dosegli največji povojni mesečni izvoz, kar bo v precejšnji meri pripomoglo k uravnoteženju naše plačilne bilance.

Celoletni lanski izvoz v višini 75,18 milijard dinarjev, je presegel izvoz v predlanskem letu za 3,7 milijarde dinarjev.

Medtem ko smo v oktobru lani izvozili za 6,1 milijardo dinarjev blaga, v novembru za 7,4 milijarde, se je naš izvoz v decembru povzpeli na 11 milijard dinarjev, kar je za 5,3 milijarde več, kakor v decembru mesecu 1954. leta. Decembrski izvoz je bil hkrati naš največji izvoz v enem mesecu. Ker smo v tem mesecu uvozili na drugi strani za 9,7 milijarde dinarjev, smo po več kakor treh letih zabeležili prvič spet mesečni aktivni saldo naše trgovinske bilance.

Občutno povečanje našega izvoza v preteklem mesecu, je deloma pripisati sezonskim vplivom, pa tudi izpolnjevanju izvoznih pogodbenih obveznosti, ki so se nakopičile ob koncu leta. Hkrati pa so izvozna podjetja tudi pospešila svoje izvozne posle glede na nove devizne predpise, ki so začeli veljati v letošnjem letu.

O posebnih obrtnih skladih

Pospeševanje obrti in pogoji za izboljšanje tehnične opremljenosti so zadnje čase čedalje bolj tehtni predmet razprave. Vrednost osnovnih sredstev v obrti je znašala v letu 1953 nekaj nad 18 milijard, medtem ko je sedanja vrednost za polovico manjša. Podoben je položaj tudi z opremo. Strokovnjaki računajo, da je znašala njena vrednost 1953. leta približno 9,5 milijarde, sedanja vrednost pa znaša približno 4 milijarde.

Slišati je predloge, da bi bilo treba ustanoviti posebne sklade za pospeševanje obrti, iz katerih bi financirali nakup opreme in obnovo obrtnih podjetij.

Večina odgovornih činiteljev je mnenja, da bi se morala sredstva za ta sklad stekati predvsem iz tistega dela dobička, ki se mu zveza še ni odrekala, medtem ko bi en del ostal podjetjem, da bi lahko skrbela za obnovo in nakup opreme. Ta dva sklada bi upostavili pri republiških in okrajnih zbornicah.

Trgovina, gostinstvo in turizem se bori s precejšnjimi problemi. O teh je bilo govora nedavno na letni skupščini sindikata trgovskih, gostinskih in turističnih delavcev Slovenije.

Dejstva močno obsojajo negativne strani socialističnega trgovanja pri nas: veržno trgovino, sezonsko pomanjkanje proizvodov v široki potrošnji in slabo embalažo, ki je skupaj s počasnim prometom vzrok za kvarjenje živil. Tudi gospodarskega kriminala v trgovini je še precej.

Skupščina je obsodila premajhno skrb sindikalnih organizacij za vajensko mladino. Posebno ženska mladina zaradi naporov dostikrat zbolji. Gospodarski kriminal pa je pogosteje škodljiv rezultat pomanjkljivosti v organizaciji prodajne mreže, kot pa rezultat kaznivih nagnenj uslužbencev.

Rekorden izvoz

Problemi trgovine

NOVEMU ČLOVEKU - nove možnosti družabnega udejstvovanja!

Zadnje čase večkrat beremo, da je prišlo pri gradbenih investicijah do neskladnosti. V našem članku gre za takozvane negospodarske investicije. Občinski ljudski odbor dajejo novi gospodarski predpisi večje možnosti, da vskladijo in uravnesijo različne težnje in se po nekaki prednostni lestvici lotijo po vrsti: nalog, ki v določeni občini zahtevajo čimprejšnjo rešitev. Menim, da bo v letošnjem prehodnem obdobju, ki bo dalo osnove za vsesplošni dvig življenjskega standarda, treba misliti predvsem na kulturno-prosvetne ustanove, saj bodo materialnemu dvigu nujno sledile težnje po kulturnem dvigu. Če že danes beremo, da so n. pr. ponekod zgradili na vasi velike in lepe šole, ki niti niso polno zasedene, pa nasprotno čutimo vedno večjo stisko po mestih, kjer se je struktura prebivalstva precej spremenila, obenem z velikim dotokom prebivalstva. Vsi ti ljudje pa hočejo izobrazbe, hočejo se izživljati na zdrav, sodoben način in so v svoji notranjosti

že zdavnaj preboleli čitalniško-gostilniško vzdušje in uveljavljanje, katerega ne ravno sodobno tradicijo pa so nekako prisiljeni nadaljevati, ker jim čisto preprosto — drugače ne moremo nuditi. Zaman se borimo za socialistično preobrazbo našega človeka, če ga istočasno ne bomo znali in mogli odtrgati, od njegovo zavest močno ukoreninjene potrebe po izven-službenem, duhovnem udejstvovanju, ki pa ga naša družba zaradi industrijske izgradnje v tem desetletju ni mogla kanalizirati tja, kamor bi si želeli. Ali drugače: prepuščali smo bolj ali manj za dostitev teh potreb raznim običajem in navadam ob različnih praznikih ali pa gojili čitalniško kulturo, ki je svoj čas prinesla mnogo pozitivnega med naše ljudi, a je danes več kot preživela. Skratka: doslej v pretežni meri nismo uspeli dati tej dejavnosti nove, socialistične vsebine, nismo mogli dati temu razvoju zadostne materialne osnove. To pisanje je daleč od tega, da bi osporavalo ogromne napore pa tudi uspehe, ki smo jih doslej dosegli v kulturno-prosvetni dejavnosti: številke o številu šol, kinematografov itd. so dovolj zgovorne. Želeli smo le opozoriti na nekatere neskladnosti, ki se že zdaj kažejo in ki se bodo utegnile še jasneje pokazati v bodoče. Če danes ugotavljamo, da smo se v nekaterih industrijskih smereh nekako prehiteli, šli preveč v širino, pa nas bo morda čez desetletje spravljalo v začudenje dejstvo, da smo ustvarili precej visoko materialno raven, da pa smo zaostali za razširjanjem duhovnega obzorja našega delovnega človeka. Ali konkretnije: o visokem tehničnem nivoju ameriške celine danes ni debate; toda duševni nivo povprečnega Amerikanca pa še zdaleč ne vzdrži primerjave s tehničnim. Boks, rugby, revije atomskih lepotic in stripi — to je scenarija odra, na katerem se razvija njegovo življenje. Mi za tako Ameriko nismo in ne smemo biti. Mi želimo in moramo želeli razgledanega, širokega, lepote željnega, enovitega človeka, ki se bo sicer znal sproščeno zabavati, ki pa bo prav tako znal suvereno ločiti zrno od plevele, plažo od resnične umetnosti in kulture. Ali še konkretnije: če smo se doslej borili za socialno in politično osvo-

Ekonomski srednji šola v Kranju Končali so prvi letnik

Na predlog CK ZKS je OLO Kranj organiziral pri Ekonomski srednji šoli v Kranju dvo-

NA IZPITIH

letni tečaj za kandidate, ki so aktivno sodelovali v NOB in so bili od osvoboditve dalje nujno potrebni v našem gospodarstvu

štiri semestre. Učno snov, ki jo dijaki redne Ekonomski šole predelajo v prvem šolskem letu, so si morali tečajniki osvojiti v treh mesecih in pol, toliko časa je namreč trajalo letos na strokovnih šolah prvo polletje.

In učni uspehi? V začetku šolskega leta se je v tečaj vpisalo 33 kandidatov, med šolskim letom ni obupal nihče. Kandidati so redno vsak dan obiskovali šolo in tu poslušali: slovenščino, nemščino, matematiko, gospodarsko računstvo, knjigovodstvo, gospodarsko poslovanje, zemljepis, zgodovino, blagostanstvo. Da Vsak dan 5 do 6 ur sprejemati, kdaj bo čas za osvoboditev, ko pa so tečajniki iz najrazličnejših krajev Gorenjske, ko je treba dve uri in še več voziti se z vlakom, pešačiti? Tečajniki so premostili vse ovire. Gotovo je, da mora tako delo, tak elan in taka vztrajnost dati dobre učne uspehe. Imamo tečajnike, ki so pri vseh predmetih odgovarjali odlično, nekaj je prav dobrih, dobrih, posamezni so zadostni. Nekaj popravilnih izpitov je iz matematike, kar je razumljivo, ker je pri ocenjevanju enak kriterij kot v redni šoli, z matematičnimi problemi in algebro pa se večina kandidatov all sploh ni pečala, ali pa samo delno in to pred vojno. Prepričani smo, da bodo tudi ti med počitnicami razvozljali matematične neznanke in pričeli drugi letnik z enako vojo in še večjim elanom kot doslej.

S tem, da so tečajniki opravili izpite iz snovi prvega razreda ekonomske srednje šole, so si pridobili osnovno znanje za nadaljnji študij. Prvo obdobje študija je bilo najtežje, ker so morali obnoviti osnovno znanje nižje srednje šole, razen tega si pa osvojiti še obsežno učno snov prvega letnika ekonomske šole.

Zelimo jim, da se v semestrnem odmoru pošteno odpočinjejo in si pridobijo novih moči za nadaljnji študij v drugem razredu. VILKO KUS

„Samo, da ne bi prišlo v javnost“

Upokojenci so izvolili odbor, ki lahko odloča le o nujnih izdatkih do 5.000 dinarjev

Da ima Društvo upokojencev v Kranju prijeten lokalček, svojo gostilno, danes že skoraj ni nikogar več, ki ne bi vedel za to. Tega seveda upokojencem tudi nihče ni nevoščljiv, saj vsakdo ve, da so oni že naredili svoje in da zaslužijo počitek, prijetno razvedrilo v obliki kramljanja pri dobri kapljici. No, menda lahko pri njih tudi še kdo od aktivnih delavcev dobi za »majhne denarce« kaj za pod zob, kot pravimo. Vendar v Društvu upokojencev ni vse tako lepo, kot bi si mislili. Prav gotovo mora biti nekaj »za zidom«, če je žetja nekaterih: »Samo, da ne bi prišlo v javnost«. Toda vsega, kar se dogaja v njihovem društvu, niti sami člani upokojenci - ne vedo (menda jih je 1500). In prav je, da zvedo. Morda pa bo ta sestavek zanimiv tudi za ostale bralce.

V Društvu upokojencev v Kranju je prišlo med odborniki, po lanskoletnem jesenskem nepotrebem in dragem izletu štirih »vodilnih« funkcionarjev društva v Vipavsko dolino, zlasti še po reviziji nadzornega odbora, do velike disharmonije. Zakaj? Zato, ker so nekateri člani dobili na vprašanja, ki so

izvršena dejstva, z društvom imovino pa se je samostojno razpolagalo. Tako dela lahko le tisti, ki živi v plameti domišljiji, češ da je nenadomestljiv in se zaveda, da lahko računata na neodpadljivo podporo njemu na slepo vdanih odbornikov — »oboževalcev«.

Ni še dolgo tega, kar je predsednik Društva upokojencev obhajal svoj god. Precejšnje število članov društva je ta dan voščilo svojemu predsedniku, ki si je verjetno mislil: predsednik je predsednik in če je predsednik mora vendar svoje goste za pozornost pogostiti. Tako je tudi storil. V njihovi gostilni so imeli kmalu pojedino — jedli so in pili. Ko pa so hoteli plačati, je predsednik »velikodušno« rekel: »Kaj še, danes ste vendar moji gostje! Bom že jaz poravnal račun.« Toda godovanja še ni bilo konec. Nekaj jih je moralo zaviti še k »Jelenu« in seveda tudi predsednik z njimi, ki je nadaljeval s svojo »dobredušnostjo«.

Čez čas so v računovodskem »oddelku« Društva upokojencev opazili postavko — toliko in toliko dinarjev za godovanje predsednika. Brž ko so nekateri to zvedeli in zapazili, so bi-

jih zastavili izletnikom takle odgovor: »V Vipavo smo morali iti, da bomo za prihodnje spet preskrbeli dobro kapljico.« In za tak »trgovski« izlet je bilo potrošenih — 13.000 dinarjev. Morda bi isto lahko opravili le s štirimi pisimi poslanimi po pošti. To da misliti, da je bil v društvu ožji odbor samo na papirju, saj so menda o vsem odločale le »spice«, ker drugače bi skoraj ne moglo biti takšnega gospodarjenja.

To trditve dokazuje tudi dejstvo, da niti sklepov obnega zborna niso upoštevali. Glavni odbor so običajno postavili pred li zelo hitri pri svojem ukrepanju. Da v bodoče »predsedstvo« ne bo moglo več samovoljno odločati o društvenem gospodarjenju, je bil v ožji odbor imenovan »vrtihotapljen« član nadzornega odbora. Ta odbor sedaj odloča le o nujnih izdatkih do 5000 dinarjev. To diplomatsko potezo, s katero so si odvzeli možnost in onemogočili samovoljno razpolaganje z društvenim denarjem ter nezaupečno ožji upravi, prav gotovo ni vsem všeč. Toda prav gotovo se bodo morali s to odločitvijo, hočeš - nočeš, slej ko prej sprijazniti.

Gorenjske bodice

ZIMA PA TAKA! Namesto otrok, ki naj bi se veselili na snegu, se veselo zato ker ga ni, hročči, žuželke in insekti pod zemljo. Ni se jim treba bati, da bi pocrkali!

»Daj no tistega, ki je »uštimal« tako zimo, v »Bodice«, ko že daješ vanje vse druge stvari, mi je dejal včeraj prijatelj, ko sem ga slučajno sročal.

»Ne vem, če bo kaj hasnilo,« sem si mislil... No, oprostite. Tokrat vas še pozdravil nisem, dragi bralci. Torej velja: »Pozdravljeni!«

JESENICANI so ljubosumni na svoje novo postajno poslopje. Menda celo preveč, ker sicer ne bi vratar zaklepal vхода na peron, ko odklepa izhodna vrata. Med tem časom potniki godrnjajo in marsikateri tudi vlak zamudi. V čakalnici postaje v Kamniku pa moraš »buljiti« kot tele v nova vrata, da sploh kaj vidiš. Luč je namreč tako slaba, da je kaj. Več luči — da bo vsem prav! Nič bolje ni niti v novih stanovanjskih blokih na Zapricah, kjer je razen teme še blato, ki menda nadomešča asfalt. »Pa kaj bi se jezilo,« sem dejal, »saj imajo blato namesto asfalta tudi pred kamniško gimnazijo.«

KDO SI POZIMI ne zaželi solate! Verjetno ga ni takega! Vitaminčki so potrebni! Tudi jaz sem med tistimi, ki si jo žele. Zato sem stopil za-

njič v trgovsko poslovalnico v Kokriči in kupil liter jedilnega olja. V dobri veri, da je olje - olje, sem ga nallil na solato, zmešal, pa mi butne v nos duh po firnežu. »Pomota«, zatulim in odnesem steklenico olja k mizarju. — (Hvaležen mi je bil za firnež!)

»DOBIČEK NAM dajte!« se večkrat sliši. »Tu ga imamo!« se prav tolikokrat sliši. Toda dosti njih ni neslo denarja domov. Kam so ga dali Jeseničani? — V gostilne!

Razumel so potrebo po ustanovitvi skladov za pospeševanje gostinstva. Končno pa — tudi gostinci morajo živeti!

NEKATERI ZLOBNEŽI (prav zares so taki) so mi povedali da so že nekajkrat videli na cesti Kranj-Jezersko delegacijo iz Izraela, ki polizveduje, kdo je popravljal in asfaltiral to cesto skozi Primskovo. Izraelci bi namreč radi imeli take ceste ob egiptovski meji, (s takimi luknjami in grablji), ker po taki cesti ne bi mogla prodirati motorizirana egiptovska vojska, če bi slučajno prišlo do vojne.

TO ME JE spomnilo tudi na Trbiž. Tudi tam bi lahko prišlo do vojne. Na Proletarski cesti in na delavskem naselju »na fabriki« je tako temno, da je za vojsko več kot primereno, čeprav je občina pred kratkim nabavila nov transformator in novo električno omrežje za

novo javno razsvetljavo. Ali, kaj je na stvari? Stikalna ura »štrajka«, prav tako kot prižigalec luči, ki jo prižiga in ugaša kakor nanese. Večkrat luči ne gori vso noč, večkrat pa sveti vse dopoldne.

Zakaj prav, če je lahko tudi narobe!

V SELSKO DOLINO rad zahajam. Lepo je tam. Razburili so me pa zadržniki iz Luše, ki hočejo imeti menda eno zadrugo v Zgornji, eno pa v Spodnji Luši. Toda še z eno imajo menda dosti skrbi. Bolje bi bilo, da jo združijo v zadrugo v Bukovici, ki ima že lasten zadržni dom.

ZALIŠKI FARANI so zadnje čase v krizi. Nekdanji vplivni cerkveni ključarji so se jim docela izneverili, potrle pa so jih tudi nedavne moralne pridige župnika iz Železnikov.

»Reveži«, sem si mislil in odšel — v Kranj, kjer sem se na železniški postaji »drenal« v vrsti. Čudno se mi je zdelo, zakaj je tako. Pa sem kmalu ugotovil. Nad blagajniškimi okenci ni napisov: »Dohod — Izhod«. Zato ljudje kar vprek kupujejo vozne listke.

Ker je bilo tako, sem zamudil vlak in ostal kar v naši gorenjski metropoli. Jazen, sem stopil na uredništvo in napisal te presnete »Bodice«.

Mene niso bodle, kaj pa vas? Pozdravljam vas z geslom: »Smuk!« (Tega zadnjega ni treba resno jemati.)

VAS »BODIČAR«

Še bo sijalo sonce

Pred novo premiero v Prešernovem gledališču

Blato strelskih jarkov, ušivi, od smodnika počrneli možje, ki se valjajo v njih, bombni napadi, razrušena mesta, goreče vasi, družine brez očeta, matere brez sinu, dekleta brez ljubeča, puške, strojnice, topovi, topovi, topovi in mrzlo jeklo bajoneta, nasajenega na puškino cev, jeklo, mrzlo kot led: vojna.

Vojna. Koliko telesno in duševno ubitih mož, žena, celo otrok je že spraševalo, med jekom, s kletvijo, grozo v široko razprtih očeh: zakaj?! Ali mora res vsak rod, ki živi na tej naši od dobrega zlatega sonca obsijani zemlji, preživeti vsaj po eno tako klanje z vsemi strahotami, s kugo in lakoto in s smrtjo, razsejano po deželi kot seme, ki kali stoterno rast? Ali je vojna nekaj, kar je večno bilo in vedno bo, nekaj, kar je v zakonitostih življenja narave kot rojstvo in smrt v življenju ljudi? Kdo ve odgovor na to vprašanje? Kolikokrat so ga že iskali možje, ki so umirali v blatu in ognju strelskih jarkov, žene, ki so si izkajale oči nad grobovi padlih mož in sinov, otroci, ki jim je glad zavil vrat! Iskali so ga misleci, filozofi, umetniki — odgovorili so vsak po svoje, pisali cele knjige o Večnem miru — vojne pa so še vedno, še vedno. In ljudje, ki v miru preklinjajo vojno in se zaklinjajo zoper njo, — celo taki ljudje so se že neštokrat dali zapeljati bolnim narčtom umobolnih osvajačev zemljin, ja, ne samo posamezniki, celi narodi so v brezumnem navdušenju šli za fanfarami in lažnimi prapori Cezarjev, Napoleonov, Hitlerjev, umirali v prepričanju, da služijo svoji zastavi in fjučerju, generalu ali cesarju, sejali smrt z iskreno vero, da z rušenjem ustvarjajo novo.

Kaj nam je treba govoriti o tem, saj sami vemo — bo rekli ta ali oni. Pa ni res tako. Ljudje le preradi pozabljamo. Zato je prav, če nas od časa do časa kdo spomni grobov in solza in krvi.

Jutri zvečer bo v Prešernovem gledališču v Kranju šesta letošnja premiera: SE BO SIJALO SONCE, drama ameriškega Nemca Stephana Lacknerja. Vojna je idejna vsebina te drame.

Mož stoji pred sodnikom, obtožen bratomora.

V nešteti vojnah je mož hotel in premišljeno, s preciznimi aprati in s pomočjo vse človeške znanosti neštetokrat ubil svojega brata, svojega sočloveka. Toda zdaj ga žena obtoži in privede pred sodnika. Čuden je ta sodnik na njegovi mizi ni kazenskega zakonika, temveč ležijo na njej v usnje in zlato vezani Shakespeare, Kant, Lenin — in to sodnik tudi predstavlja: človekovo vest, človeško zavest, akumulirano kulturno bogastvo. In medtem, ko sodnik zaslišuje Možja, se pred gledalci vrstijo prizori iz pra-

davnih dob razvoja človeške družbe: iz pradavnine, ko sta se Mož in Žena prvič združila, da bi ustanovila človeško družbo, iz časa, ko je Mož prvič ubil svojega Brata.

Dokazi so jasni — Mož je obsojen na smrt. In Sodni sluga — Smrt — že pripravi usmrtnik: Mož se bo usmrtil sam. Verjel bo namreč, da s svojo raketo razdene na atome svojevega večnega sovražnika, Brata — toda ker sta Mož in Brat eno in isto, bo s tem ubil tudi sebe.

Vendar Mož ni usmrčen. Žena doseže pomilostitev, Žena dokazuje Sodniku, da je ljubezen bolj značilna za človeški rod kot mržnja. In Sodnik pomilosti Možja z besedami: »Verovati morate vase. Moraš verovati, da si sposoben za najvišji let.«

Stephan Lackner, avtor naše drame, se na koncu z zaupljivim pogledom in vero v srečno bodočnost človeškega rodu ozre še v prihodnost, v čas, ko ne bo več vojn, ko bodo vse človekove ve fizične in umske sile služile samo enemu smotru: napredku človeštva. In tako se ta nenavadna igra nenavadno konča: Mož in Žena sedita v atomski raketi, ki leti na Venero.

SE BO SIJALO SONCE je drama, ki je kljub temu, da je izrazito problemsko delo, polna dramatične napetosti in je mogoče iz nje ustvariti zunanje zanimivo in efektno ter notranje dinamično uprizoritev, ki lahko pritegne vsakega gledalca, od najbolj do najmanj zahtevnega. Važno vlogo igra v njej dramaturgija luči, ki povzede gledalca preko najbolj nenavadnih sprememb v času in prostoru dogajanja, pa tudi drugi moderni dramaturški prijemi odlikujejo to izredno zanimivo igro, v kateri se pred gledalci zvrsti važno poglavje iz zgodovine človeškega rodu od kamene dobe do časa atomskih raket.

Igro je za uprizoritev v Prešernovem gledališču — jugoslovansko prazgodbo — prevedel Herbert Grün, režiral pa jo je stalni režiser PG Miloš Mikeln. Sceno je zasnoval Saša Kump, kostume Milena Matulova, nastopajo pa Mirko Cegnar (Sodnik), France Trefalt (Sodni sluga), Angelca Hlebcetova (Žena), Jože Kovačič (Mož) in Jože Pristov (Brat) ter statisti.

-n

Izšli so „Loški razgledi II.“

brez javnih mnenj in razprav

Muzejsko društvo v Škofji Loki je Ločanom za III. občinski praznik tudi letos podarilo svojo drugo povojno publikacijo — Loške razgledi II. Čudno pa je, da izdaja tega zbornika ni izzvala nobene širše diskusije, Zato, čeprav z zamudo, spregovorimo o njej nekaj več.

Iz vsega zbornika diha urednikov edini cilj: publiciranje vsega materiala, kakršnihkoli strok, samo da govori o Loki in njeni okolici. Ta material je razvrstil v štiri poglavja. V prvem z naslovom: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna« govori Niko Kavčič o ustanovitvi, razvoju in akcijah Loške čete v letu 1942 in s tem dopolnjuje Florijanove zapise v lanskim Razgledih. France Planina objavlja zapise pogovorov z domačini o usodnih dogodkih v Dražgošah januarja 1942. leta. Zanimivi so posebej zaradi svoje raznolikosti in različnih nasprotujočih si dejstev, vsakemu zgodovinarju NOB pa bodo neobhodno potreben dokument o prvih borbah z okupatorjem na Gorenjskem. Šink je prispeval skoraj preveč osebno pisane spomine na izgnanstvo v Srbiji, medtem ko Stane Pečar objavlja le suhoparne podatke o škofjeloških talcih in njihove fotografije. To je najstrašnejši dokument okupatorjevih grozodejstev v Škofji Loki.

»Razgledi« — so centralni del letnega almanaha. V njih je gotovo najtehtnejša in najbolj znanstvena razprava Pavla Blaznika: Upori loških podlož-

nikov konec XV. in v začetku XVI. stoletja. Raziskovanju škofjeloške obrti so posvečeni kar trije prispevki: Ivana Mohoriča o platnarstvu, Antona Ramovša o slikarski obrti in Josipa Zontarja o starem žebjarstvu. Se globlje v gospodarsko problematiko pa sega »kratek prerez loškega gospodarstva« — Vladimirja Logarja. Cene Avguštin objavlja dokumente o zaključku izkopavanja Zgoranjega stolpa na Kranjcu, čakajo pa še podrobnejše znanstvene obdelave, ki nam bo potrdila sedanje domneve o stolpu. Vsekakor bi bilo izkopavanje ilirskega gradbišča na Puštalu še večjega zgodovinskega pomena. France Planina objavlja nekakšen »Cvetober« o loških znamenitostih. Dobro bi bilo, da bi Turistično društvo zgoščenega in tudi bolj točnega (na primer: podatki o ubožnicah) »vodica po Loki« izdalo v posebni publikaciji. Nadaljnji trije sestavki Emilijana Cevca o sopotniškem rezbarju iz XV. stoletja, Branke Berčiča iz korespondence Groharjeve zapuščine in Janeza Dolenca o čarovništvu v naših krajih, precej prispevajo k dokumentarni vrednosti »Razgledov«. Na koncu tega dela pa so objavljeni prispevki generacije mlajših znanstvenikov oziroma študentov, ki vsak obravnava temo iz svoje stroke.

Oddelek »Leposlovje« se vedno klapa za »Razgledi«. Gotovo ne bomo prišli s ponatisi starejših del nikamor. Vsek si želimo sodobnejšega leposlovja. Ven-

dar pa sta črtici Cvetka Golarja prijetno branje za ne preveč zahtevnega bralca.

Tudi četrti del »Poročila in problematika« je letos posebno pester, vendar razen dokumentarnosti in sodobnosti ta del nima nobene vrednosti. Če pogledamo letošnji letnik, nas posebno razočara oprema. Ostala je nekje na sredi med slikarsko — umetniško in grafično opremo, obenem pa lahko ugotovimo, da se je število prispevkov povečalo, znanstveno — dokument. razprav pa zmanjšalo. Pomešanost tematike v oddelku »Razgledi« tudi marsikomu ni po godu, toda urednik Branko Berčič pri zgoraj navedeni načelni opredelitvi ni mogel najti drugega izhoda.

USPEHI IN TEŽAVE

Iz leta v leto se ustavljam ob letnih zaključnih številkah naših ljudskih knjižnic. Številke nenehno rastejo in kažejo vedno večji obisk in vedno večje zanimanje za knjige. Knjižnice se temu naglemu porastu skušajo prilagoditi, vendar prepočasno. LOMO Kranj z razumevanjem in uvidenostjo podpira nagel porast knjižnice, toda prispevki še vedno niso zadostni. Naglemu porastu so poleg velike izbire knjig potrebni tudi večji prostori za knjižnico in čitalnico. Sporedno s temi potrebami raste tudi vzdrževalnica, katero je treba kriti.

V Kranju imamo sedaj mesto knjižnico s podružnicami v Stražišču in na Primskovem. Mestna ljudska knjižnica si je v preteklem letu nabavila 1708 knjig ter šteje njena zaloga ob koncu leta 15.484 knjig. Izposodila je 52.912 knjig, od teh 1555 srbohrvaških, 284 angleških in 3126 nemških. Knjižnico je obiskalo 31.515 obiskovalcev: 11.908 delavcev, 7267 nameščencev, 11 tisoč 317 mladine, 91 kmetov in 932 ostalih. Največ obiskovalcev je iz mesta. V knjižnico pa prihajajo tudi bralci iz oddaljenejših krajev. Iz 68 krajev bližnje in daljne okolice Kranja

(Cerklje, Kamna gorica, Smlednik, Ziri, Trstenik, Jezerško, Radovljica i. dr.) je prišlo v knjižnico 518 bralcev. Ze več let ostaja vrstni red branih pisateljev pri domačih in tujih avtorjih neizpremenjen. Od domačih berejo največ Bevka, Jurčiča, Miška Kranjca, Ingoiča, Finžgarja i. dr. od tujih pa Sienkiewiczca, Balzaca, Jack Londona, G. N. Tolstoja, Jules Vernea i. dr. Večje povpraševanje je bilo lani po srbohrvaških, angleških in deloma tudi po nemških knjigah.

Zelo pogrešamo večje čitalnice. Pri zasilo urejenih mizah v knjižnici je vedno polno bralcev, posebno mladine. Na razpolago je čez 50 časopisov, ilustracij in revij, katerih se novostni željni bralci prav pridno poslužujejo. Večja, lepo urejena in s časopisi dobro oskrbovana čitalnica, v kateri bi vladal

mir in tišina, bi privabila dovolj bralcev; bila bi v ponos ne samo knjižnici, ampak tudi mestu Kranju.

Nujno potrebna bi bila pionirska knjižnica in čitalnica, v kateri naj bi dobila mladina poleg knjig tudi drugo poučno razvedrilo.

Podružnica mestne ljudske knjižnice v Stražišču je bila lani prenovljena in preurejena. Dobila je novo pohištvo in večjo zalogo knjig. Sedaj ima 1687 knjig. Izposojenih je 3118 knjig 1675 obiskovalcem.

Podružnica na Primskovem posluje redno ter ima 1750 knjig. Izposodila pa je 2416 knjig 1610 obiskovalcem. Obe knjižnici imata v svojih prostorih primerne mize, pri katerih obiskovalci lahko pregledujejo razne revije in ilustracije.

E.

Ob gostovanju DPD „Svoboda“ Podnart v Kropi SEDMA UPORIZORITEV „Veronike Deseniške“

Kropa, 19. januarja. Konec decembra smo na našem odru videli Zupančičevo delo Veroniko Deseniško, s katero so gostovali člani igralske družine iz Podnarta. Družino vodi, dela, režira in inscenira, maskira in razen tega še igra, učitelj Janez Lampič. Njemu so pravzaprav igralci dolžni zahvalo za tako velik vzpon v kulturnem udejstvovanju. Režiser Lampič je imel pri uprizoritvi Veronike Deseniške težko nalogo. Kljub temu, da je Lampič delo insceniral, maskiral igralce in razen tega še igral Hermana, ni zanemaril naloge, ki jo je imel kot režiser. Sam je v vlogi Hermana Celjskega s svojim nastopom napravil močan vtis na gledalce. Scena, ki je bila prilagojena za podnartovski oder, se je na večjem odru v Kropi precej izgubila, zato je nekoliko oslabela in ni mogla na odru dovolj podčrtati možnosti, razkošnosti in pestrosti dogajanja. Razsvetljava je bila precej pomanjkljiva in tudi maska ni povsem zadovoljevala. Zlasti Hermanova ma-

ska je izpadla skoraj groteskno. Friderik pa je bil videti najmanj za kakih deset let premlad, sicer pa je Friderik, ki ga je igral Petko Slegel ustrezal, le njegov nastop ni bil ni tence mogočnega očeta Hermana.

V vlogi Friderikove žene Jelisave je bila Mimi Juvan malo preveč patetična, tako rekoč bolna, vendar dobra figura. Zelo prepričljiva pa je bila v naslovni vlogi nam že znana Milka Klémencič — ki kot igralka vsekakor največ obeta. V vlogi se je vživela in jo podala s toplino in prisrčnostjo, kar smo pri nekaterih drugih zaman pričakovali. Ciril Pogacnik v vlogi Bonaventure kljub svoji dognani igri ni uspel popolnoma karakterizirati značilnih židovskih gest in drž. Jošt, ki ga je igral Stane Bešter, je bil precej posrečen, le njegov nastop je izvenel včasih malo komično. Kot celota je bilo delo dobro naštudirano ter je bilo občinstvo v igranci iz Podnarta zadovoljno.

LOK

POLLETNO GLEDALIŠKO DELO V ŠKOFJI LOKI

5000 gledalcev na 28. predstavah

Škofjeloško gledališče si letos preko vseh težav in zaprek utiralo pot med ljudi in si pridobilo nove in stalne obiskovalce. Predvsem teži za tem, da bi čimveč ljudi videlo čimbolj kvalitetne predstave. Zato je postalo

skovalcev. V prvem polletju gledališkega dela je 28 domačih predstav videlo čez 5000 gledalcev in troje gostovanj PG iz Kranja in Mestnega gledališča iz Ljubljane čez 1800 Ločanov. To je vsekakor precejšen

ve, 28 večerov je letos že prečepela v omari za šepetanje in koliko vaj; oderskega mojstra Pavla Zaklja, ki v nekaj minutah iz nemogočnega nerada na odru pričara novo sceno, dalje šminkerjev Otona Burdycha, ki kljub letom še vedno stoji ob strani našemu gledališču in Martina, kdo ga ne pozna.

V bodoče pa — v januarju bodo doigrali »Matejevega Matija« in »Rdečo kapico«, za predpust bo »Veselemu večeru« v začetku februarja sledila Millerjeva drama »Vsi moji sinovi«, nato komedija »Dundo Maroje« itd. Se v januarju pa nas bo obiskalo tudi Prešernovo gledališče s komedijo Vasje Ocvirka: »Tretje ležišče«.

Janko Krek

Prizor iz komedije Frana Milčinskega: »Matajev Matija«

Bo Prešernovo gledališče ostalo v svoji hiši?

Do 1. januarja 64 predstav, z gostovanji okoli 23.000 gledalcev

Ravno te dni se Prešernovo gledališče pripravlja na svojo peto premiero. Od srede septembra do danes so naštudirali pet del — to je že lep uspeh! Razen tega je bil obisk v letošnji sezoni večji kot kdajkoli prej, saj je 64 predstav Prešernovega gledališča obiskalo do 1. januarja 21.447 gledalcev, kar je za 13% manj kot v vsej sezoni 1950/51. Če pri tem upoštevamo še gostovanja, naraste število obiskovalcev približno na 23.000. V primerjavi števila predstav s časom, ko so bile te uprizorjene, lahko govorimo, da je bilo odigranih povprečno 8 predstav v enem tednu. Ob normalnih pogojih z zadostnim gledališkim ansambлом, to ne bi bili niti tako veliki in izredni uspehi. Toda v Prešernovem gledališču se za sedaj s tem še ne morejo pohvaliti. Gledališki ansambel ima le 11 poklicnih igralcev, razen tega še v neprimerljivi sestavi — 6 žensk in 5 moških. Tako morajo vsi ti sodelovati pri vseh delih, še celo več — medtem ko uprizarjajo dve ali tri dela, četrto študirajo. Napor ni majhen, kljub vsej volji požrtvovalnih gledaliških delavcev pa običaj-

no dela prav zaradi tega niso ravno najbolj kvalitetna. Vendar jim danes lahko popolnoma brez vsakih očitanih priznamo, da so vsi — amaterji in poklicni igralci, režiserji in tehnično osebje vložili v sedanji uspeh vse svoje sile in se niso ustrašili prav nobenih ovir, težav in naporov.

Da bi se njihovo delo olajšalo, je v letošnjem proračunu predvideno tudi deset novih mest za nastavitve stalnih igralcev. Drugi problem, ki je morda še bolj pereč, so prostori. V tej stavbi, kjer je danes gledališče, je že nekoč delalo kranjsko Prosvetno društvo, ki pa je uprizarjalo letno okoli 25 predstav. Zadnje večje investicije so bile vložene v stavbo v letih 1938/39, leta 1952 pa je bila ob odkritju Prešernovega spomenika preurejena tudi fasada gledališča. Po zadnjih razgovorih zastopnikov oblasti z gledališkimi delavci, so le-ti glavni poudarek svojemu razgovoru dajali preselitvi gledališča v Sindikalni dom. Prostore Prešernovega gledališča pa bi tako dobila delno »Svoboda«, delno sindikat. To so utemeljevali s tem, da je za to predračun naj-

bolj ekonomičen. Vendar pa bi bila za sedaj edina in najprimernejša rešitev le delna adaptacija sedanjih prostorov. S tem denarjem (predvideno po predračunu okoli 13 milijonov dinarjev) bi gledališče predvsem nadomestilo stare škrapajoče stole z novimi, popravilo prepereli pod, podaljšalo oder in predvsem — premestilo sedanjo kulisarno (mizarna in slikarna) v kletne prostore. S tem bi z minimalnimi sredstvi (300.000 dinarji) uspeli pridobiti nov prostor za garderobe in stalne vaje, razen tega pa jih tudi stalni hrup mizarjev ne bi motil pri študiju. Kakršnihkoli večjih sredstev za sedaj, tudi po mnenju podpredsednika ObLO Ceneta Beznika, ne bi bilo mogoče dobiti. Prav tako je sedaj tudi misel na preselitve delno še utvarja, ki bi lahko celo slabo vplivala na gledališki ansambel. Treba bo misliti pred tem še na preselitve kina, ki ga sedaj ljudje ne morejo več pogrešati. Vsekakor pa je nujno, da gledališče dobi za sedaj vsaj ta najpotrebnejša sredstva, za popravilo svojih prostorov.

LJ.

Filmi, ki jih gledamo

»ROBERTA«

Tipičen ameriški revijski in zabavni film s celo vrsto uspešnih, pa tudi neuspešnih plesnih in glasbenih točk, ter šal, razen tega seveda cela vrsta pin up girlov, vse v naravnih barvah, da je bolj učinkovito (beri: komercialno). Zgodba seveda po stari navadi najbolj nemogoča, ker služi samo kot okvir za glasbene in plesne točke, ter resno komične situacije. Prvo razreden pa je ta film prav gotovo po igralski zasedbi, saj srečamo v njem skoraj »cel bataljon« imen, ki v ameriškem revijskem in glasbenem svetu največ pomenijo. Ze samo zaradi tega, če že zaradi drugega ne, si je vredno film ogledati, kajti kako bo kómu ugajal, pa je pri takih filmih vedno odvisno od okusa posameznika.

Popolna gospodinja

Znate pritišiti gumb? Tudi to je po svoje umetnost, ki jo mora popolna gospodinja obvladati. Predvsem morate paziti, da pri pralnih bluzah in pri perilu uporabljate samo take gumbe, ki jim pranje ne škoduje. Najbolj priporočljivi so gumbi iz biserovine. Ko že kupujete gumbe, nikdar ne pozabite kupiti nekaj gumbov več — za rezervno. Stiskače šivajte tako, da najprej pritisijete debelejšo polovico, ki jo nato namazete s kredo in pritisnete na drugo stran. Tako boste točno vedele, kam pritišiti drugo polovico.

1. Pri debelejših tkaninah mora imeti gumb vedno »vrat«. Zato vložite pri šivanju na zgornji strani vžigalico. Ko boste gumb prišile, izvlecite vžigalico in gumb potegnite. »Vrat« potem nekajkrat ovijte z nitjo.

2. Pri plaščih je nevarnost, da se z gumbom iztrga tudi košček blaga. Zato prišijte hkrati z velikim gumbom na zunanji strani plašča še manjši gumb na notranji strani.

3. Gumb se ne odtrga tako hitro, če nit pred šivanjem naloščite z voskom.

4. Gumbi z ušesci se ne odtrgajo tako hitro, če ušesce na gumbu, preden ga prišijete, ovijete s sukancem.

svetujemo vam

KOZMETIKA

Odlično sredstvo za polepšanje polti je (kapnica) deževnica. Ona meči kožo in v njej se milo laže topi, kot v trdi vodi. Kako uporabljamo kapnico v kozmetične svrhe?

Ce pada rahel dež, pojdite na prosto in izpostavite vaš obraz dežju in vetru. Videli boste, da je to koristneje, kot uporaba različnih kozmetičnih sredstev. Ob deževnem vremenu nalovite deževnice. Porabite jo vsaj v 24 urah. Obraz umivajte v njej najmanj 5 do 10 minut. V deževnici oprani lasje dobe lep svojstven sijaj.

VZGOJA

Kako ravnaj z otrokom do 6. leta

Ne kupuj otroku dragih igrač. Daj mu igrače, s katerim se bo lahko brez skrbi igral, ne da bi se ga pri tem vedno vznemirjalo, češ pazi, da kaj ne polomiš.

Zahtevaj od otroka, da uboga na prvo besedo. Ne pretepa otroka. Tudi brez kazni se ga da lepo vzgojiti. Navadi otroka, da bo jedel vse od kraja. Ce noče jesti, ga ne sili. Ko bo lačen, bo sam prosil za jed.

Zvečer naj otrok zaspj takoj, ko leže. Ne dovoli, da bi se otrok v postelji igral.

Ne laži otroku. Ce česa ne veš, to priznaj, drugo pa mu vse razloži tako, kot misliš, da bo mogel dojeti.

Vpričo otroka ne govori o njegovih vrlinah, pa tudi drugim ne dvoli, da bi ga hvalili, češ kako srčan, priden in pameten otrok je. Otroku lahko postane domišljav.

Nikdar ne popusti otrokovi trmi. Treba je biti vedno dosleden.

Ne streži otroku. Treba ga je zgodaj naučiti, da se bo znal sam umiti, obleči, si preskrbeti igrače in jih predvsem po igri pospraviti.

DRUŽINSKI POMENKI

Vzgojni pomenki

NE MISLITE SAMO NASE!

Moderno življenje nudi človeku velike prednosti in ugodnosti. Kljub temu pa je neverjetno dosti ljudi, ki se smilijo samim sebi, kakor pravimo. Ne prestando so na preži in si izmišljajo, da so katerekoli zadeve iz socialnega, gospodarskega ali političnega življenja naperjene le nanje, stalno se čutiljo od nekdaj in od nekoga ogrožene in napadene, kar jim vzbujajo težavne psihične komplekse manjvrednosti, občutkov nesreče in boleznj. Postajajo sitni, zadirčni, nerazpoloženi in celo histerični (velja tudi za moške!) in jih netočen prihod jutranjega vlaka prav tako bolešno razburja kot atomska bomba, ki grozi z uničenjem sveta. Prav do ne vzdržnosti negujejo in pestujejo svoje »bolečine« in postajajo neke vrste duševni hipohondri, namišljeni bolniki, ki jih je Molliere tako nesmrtno ožigosal v svoji komediji.

Tako stanje pa more imeti zelo škodljive posledice. Rimski filozof Seneca je dejal, da tak človek, ki neprestano misli le nase in se samemu sebi smilja, ne bo nič pridobil; nasprotno, nagibal se bo k mehkuznosti in pokvarjenosti in bo postajal vedno bolj ravnodušen do soljudi. Z drugimi besedami: v tem je precejšnja mera sebičnosti (egoizem), ki nikdar ne bo do-

voljevala čutilti za drugega. S tem pa se je fak človek že sam izoliral od družbe, od vseh radosti in težav, cvetja in trnja, ki ga življenje prinaša in kar ga dela pestrega, lepega. Tak človek postaja sam vase zaprt, čemeren ljudomrznež. Da je tudi za družbeni napredek izgubljen, je na dani.

Nič ne more biti bolj obžalovanja vredno kot človek, ki si domišlja, da je v centru celotnega dogajanja in da bi se brez njega podrli svet. V globini sebičnosti in iz nje izviraajoča bolezenskega smiljenja sa-

memu sebi sta vedno dvom in strah, največja sovražnika človekovega napredka in če se temu ne upremo, stojimo samim sebi na poti. Napredovati, nekaj žrtvovati in nekaj velikega storiti moremo le tedaj, če svoje misli usmerimo stran od samo svojega dejanja in nehanja, v delo za skupnost, za družbo, za človeštvo. Sprejemanje bo imelo ceno le, če bo združeno tudi z dajanjem.

Čimprejšnja usmerjenost misli v to smer je obenem tudi rešitev in ozdravljenje tega psiho-

loško - bolezenskega stanja. Star grški pregovor pravi: »Človek je tak, kakršne so njegove misli.« Misli so kakor brus, kjer se brusi usodno orožje lastnega človekovega uničenja, ki nam pa na drugi strani dajejo tudi predragoceno orodje, s katerim si gradimo svojo življenjsko zgradbo, polno veselja, miru in zaupanja vase in v svoje sile. Zato se odločimo: mislimo manj na svoj lastni »jaz« in več na druge, ter radostno uživajmo vse, kar nam nudi naš pošten in bogat družbeni razvoj.

Za naše gospodinjje O prekajevanju svinjskega mesa

Ko se je ohlajeno meso na hladnem prepilu popolnoma posušilo, ga damo v dim. Dim ne konzervira mesnin, temveč nadaljuje razsol in daje mesu prijeten okus. Pri prekajevanju moramo paziti na sledeče. Ločimo namreč hitro prekajevanje z vročim dimom, česar se poslužujejo velike predelovalnice (te mesnine niso trpežne) in hladno, počasno prekajevanje mesa, ki nam daje trajnejše izdelke in je prikladno za naša

kmečka gospodinjstva. Kadar obesimo kose mesa v za to napravljene kamre ob dimniku na podstrešju, pazimo, kako in s čim bomo tedaj kurile. Najprimernejši dim dajo bukove klade, ki jih posujemo s suhim žaganjem. Tu in tam navrzemo brijneve veje. Ni pa priporočljivo vlažno in preveč smolnato gorivo, ker se v takem dimu meso prevleče z voščeno prevleko, ki zabrani dimu vhod v mišično tkivo, vlaga

pa zabranjuje izhod. Na noben način pa ne smemo tiste dni kuriti s premogom ali vlačnim žaganjem, ker se z dimom prenaša preveč vlage na meso.

Vsaki drugi dan zabranimo dimu dostop do mesa, da se popolnoma ohladi. Naslednji dan zopet odpremo vratca v dimniku in to v presledkih ponavljamo, dokler niso kosji od vseh strani lepo prekajeni — odvisno je od velikosti kosov. Mesene klobase pa pustimo v dimu le toliko časa, da lepo porume-

Preprosta, a vendar elegantna obleka, ki jo boste vedno radi nosile. Krasijo jo gumbi in usnjen pas. Pri oblekah so se letos sploh zelo uveljavili različni okraski, kot so: žametni ovratniki in manšete, gumbi, okrasne igle, zaponke itd. Zelo se je uveljavilo tudi krzno in razne imitacije krzna. S krznom lahko okrasimo vse: od plaščev, kostumov in oblek, do klobukov in rokavic.

Najnovejša odkritja zdravnikov O RAKU PRI ŽENAH

Rak se pri ženah pojavlja pogosteje kot pri moških, a je lažje ozdravljiv

Zdravniška veda še vedno ni našla učinkovitega sredstva za zdravljenje raka. Vendar se na tem področju iz dneva v dan dosegajo vse večji uspehi in nekateri poznani zdravniki so že našli odgovore na mnoga vprašanja o nastanku in razvoju te bolezni ter o njenem preprečevanju in zdravljenju. Nekatera od teh dognanj so posebno važna za vsako ženo.

Pri ženah se rak najpogosteje pojavlja na spolnih organih. Največ obolenj je na dojkah in na vratu maternice.

Ali je več možnosti, da se razvije rak pri ženi, kot pri možu?

Da, vendar obstaja tudi večja verjetnost, da se pozdravi. Pri ženah je ugotovljenih več slučajev kot pri moških. Ker pa pri ženah rak običajno napada zunanje in lahko pristopne organe, se lahko mnogo prej opazi in tudi uspešneje zdravi. To-

da vedeti je treba, da rak na prsih lahko postane vzrok za enako obolenje drugih spolnih organov. V Ameriki umre vsako leto za rakom na spolnih organih preko 20 tisoč žena. Največ smrtnih primerov je pri ženah med 35 in 60 letom. Mnogo smrtnih primerov bi se dalo preprečiti, če bi se žene pravčasno zdravniško pregledale.

Ali je točno, da se rak na spolnih organih najpogosteje pojavlja s »spremembo življenja«?

To ni povsem točno. Rak na vratu maternice se najpogosteje pojavlja pred izgubo perila, rak na sami maternici pa običajno po klimakteriju.

Ali je lahko vaginalna krvavitev po občenu znak za raka? Lahko, toda ta krvavitev prav tako lahko nima nobene zveze z rakom. Najbolje je, da se v takih primerih takoj obrnemo na zdravnika.

Ali je res, da se rak na spolnih organih pogosteje pojavlja pri poročenih ženah?

Pri neporočenih ženah je zapazeno manj primerov raka na vratu maternice. Je pa na drugi strani pri neporočenih ženah več primerov raka na prsih. Torej, neporočene žene ni-

so varne pred to boleznijo.

Ali je žena, ki je večkrat rodila, bolj podvržena raku?

Ne, čeprav se je dolgo mislilo, da je temu tako. Toda zadnja odkritja so dokazala, da ni nobene zveze med nosečnostjo ter številnim porodom ter rakom. Kaj lahko žene napravijo, da se obvarujejo raka na spolnih organih?

Obstaja preprosto pravilo, ki se ga je treba pridržavati. Predvsem je treba redno hoditi na zdravniške preglede. Ko ste prekorčili 35. leto, pojdite na ginekološki pregled vsaj enkrat na leto. Ce opazite kakršnokoli spremembo v vašem rednem menstrualnem ciklusu — časovno, ali kakršnokoli drugo neravno krvavenje — obiščite takoj zdravnika.

Ni nenormalno, če zgubite perilo enkrat. Toda, če se menstruacija ponovno pojavi, je treba takoj oditi k zdravniku.

Ob izgubi perila, naj se da vsaka žena zdravniško pregledati.

Ce bi se vsaka žena držala teh navodil, bi se umrljivost za rakom na spolnih organih zmanjšala vsaj za tri četrtine. Ce je rak zapazen v prvem štadiju in pravilno zdravljen, je popolnoma ozdravljiv.

PLISE VAS NAPRAVI MLAJŠE

Letošnja zimska moda se zelo navdušuje za vsakovrstne plisaje. Plisirana krila, cele obleke, plisirani volani in različni plisirani dodatki na krilu, na životcu ali vratnem izrezu, učinkujejo vedno mladostno. Skoraj lahko trdimo, da je ni ženske, ki ji dobro izbran plis ne bi pristojal.

Ker je plise letos priljubljena novost, lahko z njim moderniziramo tudi stare obleke in krila. Kratkim oblekam dodamo plise spodaj, ozke pa razširimo z vstavljenimi plisiranimi prameni. Z okusno izbranim plisjem lahko prikrijemo tudi marsikatero nepravilno telesno proporcijo.

Kadar se odločimo za plisirano krilo, moramo tudi dobro premisliti, če nam bolje pristojijo raven ali sončni plis ali pa plis v ločenih pramenih. Ta se potem spet lahko začne v pasu ali na podaljšanem životu ob bokih. Velikim in vitkim postavam se najbolje poda plise od pasu navzven, manjše in obilnejše

ženske pa bodo izgledale večje in vitkejšje, če se odločijo za plise, ki izhaja iz bokov. Lahko pa tudi gladko krilo poživimo samo z nekaj plisiranimi gubami.

USNJENE ROKAVICE MORAS PRAU TAKOLE:

Priljubljena novost, lahko z njim moderniziramo tudi stare obleke in krila. Kratkim oblekam dodamo plise spodaj, ozke pa razširimo z vstavljenimi plisiranimi prameni. Z okusno izbranim plisjem lahko prikrijemo tudi marsikatero nepravilno telesno proporcijo.

HOČES RADIOAPARAT? Za 600 dinarjev TI ga ponuja »GLAS GORENJSKE«!

Za dolge zimske večere IZPOLNJEVANKA

Besede pomenijo: 1. večji studenec, ki ga lahko še imenujemo...; 2. če gonimo, imenujemo to...; 3. šahovska figura; je tisti, ki lovi; 4. jih na dom prinese pismonoša; 5. vrsta slira; 6. zrakoplov, velika steklenica; 7. če delam rob...; 8. proizvođa človeškega dela, ki zadostijo neki potrebi, niso pa namenjeni osebni uporabi proizvajalca, temveč menjavi na trgu; 9. vrsta embalaže; 10. jagoda nepravilno razraščena grma i glavca, z ostrimi, bodečimi iglami; 11. vas v okolici Tržiča; 12. nadev; 13. složnost; 14. vrsta tekstilnega blaga; 15. žensko ime.

Ce v označenih poljih pravilno zamenjate črke, morajo imeti besede naslednji pomen: 1. za nekoga jamči; 2. malikovalec; 3. kovani denar; 4. rod; 5. morskj ribi ploščatici; 6. nekdanji naslov za velikaša; 7. potrebujem; 8. sestavlja skupaj; 9. pri 100 stopinjah Celzija je voda...; 10. poljsko orodje; 11. mesto v Boki Kotorski; 12. navleka; 13. hišni pomočnik, delavec; 14. pisika, igra; 15. grdo je, če... ni obrta.

Nove črke v označenih poljih, seveda, če ste vpisali pravilne rešitve, vam brane od zgoraj navzdol povedo znan slovenski ljudski pregovor.

1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														

V zadnjem času se zelo uveljavljajo bluže, ki jih nosimo čez krila, so lahko ohlapne ali pa oprjete v pasu, kot je vidite na sliki. Bluza na desni je iz crep satena. Primerna je za večerne priložitve

Pijani vozniki - resen prometni problem

Priprave avto-moto društva v Radovljici

Radovljica, 15. januarja. Po dveh letih dela Avto - moto krožka v Radovljici pod pokroviteljstvom Avto - moto društva Bled, se je tudi v Radovljici ustanovilo leta 1950 samostojno društvo. Z nemajhnimi začetnimi težavami in napori si je društvo do danes nabavilo že marsikaj - tri avtomobile za tečajnike, najpotrebnejše orodje, knjige itd. In - v petih letih svojega obstoja je avtomobilsko društvo organiziralo 10 tečajev, vsakega pa je obiskovalo 32 do 35 tečajnikov. V takih pogojih, kot dela to društvo, kjer se tečajniki stiskajo pri teoretičnem pouku v majhni sobici, da ne omenjam potrebnih društvenih prostorov in pisarne, je to lep uspeh. Delo jim bo precej olajšano, če bodo dobili vsaj garažo, kamor bodo spravili avtomobile, katera sta sedaj še v popravilu.

V preteklem letu je društvo s svojim voznim parkom organiziralo spomladanski in jesenski tečaj. Tako si je zopet okoli 70 ljudi pridobilo najpotrebnejše znanje. Razen praktičnega in teoretičnega dela si tečajniki izpopolnjujejo svoje znanje tudi na predavanjih, kjer

se seznanjajo s prometnimi predpisi, avtoelektriko, notranjimi deli avtomobila in ravnanja z njimi, ob nekaterih predavanjih si ogledajo tudi strokovne filme. V preteklem letu so organizirali tudi razne športne prireditve, tekmovanja, izlete, hitrostne dirke itd. Svoje bodoče delo bodo usmerili predvsem v priprave na 10-letnico ljudske tehnike; za praktične vaje pa bodo skušali urediti prostore letališča, seveda v kolikor ne bo to oviralo letalskega prometa.

Lep uspeh šahovske sekcije Svobode iz Strazišča

Šahovska sekcija pri Svobodi v Strazišču obstoja že več let. V pretekli jeseni so se njeni člani prav smotno pripravljali na nastope. V ta namen so organizirali tudi tečaj, ki ga je vodil mednarodni mojster Stojan Puc. Rezultati so se kmalu pokazali. Na turnirjih za prvenstvo Strazišča v mesecu decembru je izpolnilo pogoje za pridobitev IV. kategorije kar osem njenih članov: Ljubo Djordjevič, Lojze Mezek, Franc Skrab, Janez Zavrl, Igor Janhar, Franc Mezek, Janez Zezlina in Vlasto Bertonec. Prva mesta na tem turnirju so zavzeli Ljubo Djordjevič, Igor Janhar in Lojze Mezek.

Se lepši uspeh pa so dosegli na mladinskem prvenstvu Gorjanske v prvih dneh januarja v Trzinu. Prvo mesto je dosegel Lojze Berčič, drugo Ljubo Djordjevič in četrto do peto mesto Igor Janhar.

Člani prostovoljnega gasilskega društva v Kamniku so pri pregledu dela v preteklem letu ugotovili vsestranske uspehe. Zeleni bi samo, da bi v gasilskih vrstah sodelovalo več mladine, saj je od 68 članov samo 12 mladincev in mladink. Članice, ki jih je zdaj samo 5, so zelo aktivne. Med delovnim članstvom je 39 delavcev, 13 pa samostojnih obrtnikov in kmetov, ki so se dokaj pridno udeleževali vaj in skupnih sestankov, na katerih so v obliki seminarjev obravnavali tehnične, strokovne in disciplinske zadeve. Pohvalna je bila udeležba pri prostovoljnem delu za ureditev orodišča, ki je bilo popolnoma prenovljeno ob 10-letnici osvoboditve.

V letošnjem letu čakajo društvo važne naloge. Predvsem mora v čim tesnejši povezavi z množičnimi organizacijami gledati na strokovno in ideološko izobrazbo članstva. Za popolno opremo bi rabilo še 200 m cevi, pri gasilskem domu pa naj bi se ob Mlinščici utrdila betonska stena, da ne bi voda obšla zgradbe. Tu bi potem lahko izpirali cevi. Popraviti bo treba veliko lestev, ki je zdaj nerabna. Letošnje leto naj bi bilo za kamniške gasilce leto obnove kot priprava za praznovanje 75-letnice delovanja.

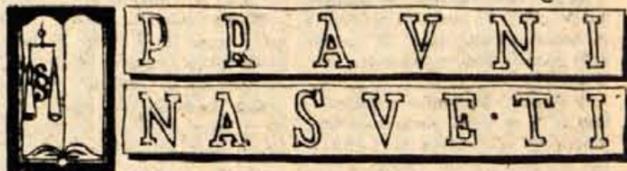
Mnogo se je že pisalo v naših časopisih o prometu in prometnih nesrečah. Iz raznih statistik je bilo že večkrat prikazano, da so prav pijani vozniki vzrok največjim prometnim nesrečam. Človeških žrtev in pa materialne škode je zaradi takšnih voznikov toliko, da je bilo nujno tudi kazni voznikom zaostriti. Pijančevanje soferjev se je z novo uredbo o prometu zelo omejilo, dočim pri kolesarjih in voznikih vprežnih vozil tega ni opaziti. Vozniki vprežnih vozil imajo za svoje stalne postojanke gostilne - mimo katerih ne morejo, ne da bi »nekaj« popili. Konji stojijo večkrat po več ur pred gostilno neprivezani in niso redki primeri, ko konji sami nadaljujejo pot proti domu. Pred nekaj dnevi sta bila dva voznika pred gostilno pri »Jaku« na Primskovem tako pijana, da sta šele po daljših »naporih« prišla na voz. Po stari »furmanski« navadi sta se spravila na prvi voz, zadnji konj z vozom pa je šel brez nadzorstva. Voznika sta se vleгла na voz in pijana zaspala. Konja sta s pijanimi voznikoma sama nadaljevala pot proti Visokemu in sta jih verjetno srečno pripeljala domov. Takim

ljudem so konji mnogokrat rešili življenje.

Graje vredni pa so tudi pijani kolesarji. Takim je vseeno, kje vozi in gorje tistemu, ki se mu ne umakne. V ponedeljek, 9. januarja ob 20.30 uri je tik pred mostom na Primskovo stal na sredini tricikelj, naložen z žamanjem, seveda brez luči. Nekako 2 m oddaljeno od tricikla pa je preko ceste ležalo moško dvokolo, tako da je bila cesta popolnoma zaprta. Gruča

ljudi, ki se je zbrala okoli, je zaprla tudi pločnike. Vsi radovedneži so se na glas smejali, ko sta se na sredini ceste prekrela, do onemoglosti pijana kolesarja Lovro Košnjek in Ivo Lampret iz Kranja. Dobro, da je mlajši moški pomagal spraviti pijanca in kolesa na kraj ceste, sicer bi bila nekaj zatem, ko je privozil mimo tovorni avto, gotovo težja prometna nesreča.

R. Carman

BRALKA.

Vprašanje: Po vašem opisu opravljate v podjetju delo, ki je za vaše zdravje pretežko. Prav tako vprašujete, če vam pripada kaj dopusta v primeru smrti vaše matere.

Odgovor: Glede težkega dela bi vas opozorili, da greste k zdravniku, ki vas bo pregledal in v primeru potrebe predlagal podjetju, da se naj vas zaposli na lažje delovno mesto.

Določbe o izrednem dopustu pa so gotovo vsebovane v pravih podjetju, kjer ste zaposlena. Po obstoječih predpisih vam podjetje lahko v tem primeru nudi par dni izrednega plačanega dopusta.

Poizvedba

Iz Doma onemoglih Preddvor pri Kranju je odšla neznanica Angela Pohar, rojena Pogacnik, hči Antona in Neže Andolšek, roj. 29. 12. 1885 v Soteski pri Sodražici. Naprošamo svoje in znanke, kdorkoli kaj ve o njej, o njenem bivališču, da to javi najbližji PLM oz. TNZ Kranj.

Prodajam diatonično harmoniko. - Rogelj Viktor, Nasoviče 28, Komenda.

Prodajam ali zamenjam za vino 17 l žganja. Naslov v upravljalni listi.

Takoj zaposlimo fakturistko-blagajničarko, strojeplisko - ste-

nografinjo z maturo in eno administratorko z znanjem strojeplisja. Ponudbe poslati pod šifro »Obladam strojeplisje in stenogram«.

Poceni prodajam globok in športni otroški voziček. Naslov v upravljalni listi.

Obveščamo cenjene odjemalce mleka, da bo odprta poslovalnica na Titovem trgu vsak dan od 6.-10. ure in popoldan od 14. do 16. ure, razen nedelj in praznikov. - Zadrzna mlekarica Kranj.

Prostovoljno gasilsko društvo Krokra bo imelo v nedeljo dne 22. januarja 1956 ob 13.30 uri svoj letni redni občni zbor na katerega vabimo tudi vse podporne člane našega društva da bodo videli, kaj dela društvo, kar je tudi v njihovem interesu.

Kupim rabljen ženski bicikl (neylon). Poštenega najditelja prosim da ju vrne v gostilno »Pri Petčku« Kranj.

Dva šoferja I. klase (mehaničar) za avtobus sprejme takoj v službo »Avtopromet« - Kranj. Pismene ponudbe z opisom dosedanje zaposlitve poslati do 1. II. 1956.

Prodajam parcelo, Klanc pri Trilar, roj. 17. 12. 1883, osebna upokojenka.

objave • oglasi

Gibanje prebivalstva

V KRANJU

Rojstva: Karmen Repič, uslužbenka, rodila dečka; Angela Rebuta, gospodinja, rodila deklico; Angela Miklavčič, delavka, rodila dečka; Pavla Gantar, gospodinja, rodila dečka; Rozalija Čufar, gospodinja, rodila dečka; Alojzija Kerničar, gospodinja, rodila deklico; Marija Strelec, delavka, rodila dečka; Leopoldina Benedičič, delavka, rodila dečka; Antonija Kožuh, gospodinja, rodila dečka; Vilka Poljanšek, gospodinja, rodila dečka; Marija Dolenc, gospodinja, rodila dečka; Ivana Križaj, gospodinja, rodila dečka; Franciška Zgalin, delavka, rodila de-

klico; Antonija Golob, delavka, rodila deklico; Angela Demšar, gospodinja, rodila deklico; Vida Kaltenekar, gospodinja, rodila deklico.

Poročili so se: Alfred Starc, stroj. inženir in Judita Bogataj, študent; Franc Cefarin, gumomehanik in Marija Jereb, telefonist; Luka Vovk, tapetnik in Matilda Snedec, tkalka; Idriz Dželepi, krojač in Marija Arko, delavka; Julij Brodarčič, ključavničar in Silva Starnar, delavka; Franc Stirn, mehanik in Slava Hudovernik, knjižničar; Miroslav Rant, graver in Olga Petermel, delavka.

Umrli je Ivana Bernard, roj. Trilar, roj. 17. 12. 1883, osebna upokojenka.

V sredo zvečer je imelo svoj redni letni občni zbor TVD »Partizan« iz Kranja. Za novega predsednika društva je bil izvoljen Rudi Balderman

Kaj ima na sporedu Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 radijski dnevnik in 22. uri. Oddaja »Zeleni ste« - poslušajte ob nedeljah ob 14.00. ob delavnikih pa ob 14.35 uri. Kmetijski nasveti in Kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30 uri.

15.30 Utrinki iz literature - Maksim Gorki o Leninu.
16.00 Novi filmi.
16.10 Koncert po željah.
18.00 Okno v svet: Nova žitnica v Sibiriji.
18.35 Jezikovni pogovori.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 22. JANUARJA

8.00 O športu in športnikih.
9.00 Otroška predstava - Franc Frece: Pravljica o sončni psmi.
10.00 Družinski pogovori.
10.10 Nedeljski simfonični koncert L. van Beethoven: Kralj Stefan, uvertura P. I. Čajkovski: Koncert za violino in orkester, Richard Strauss: Vesele potegavščine Tilla Ullenspiegla, simfonična pesnitev - Jakov Gotovac: Simfonično kolo.
11.15 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Pol ure za našo vas.
16.00 Po naši lepi deželi - Ohridske legende.
17.30 Radijska igra - J. Kinoshita: Somrak žerjava.
18.15 Melodije, ki jih radi poslušate.
20.00 Večerni operni koncert.
21.00 Kulturni razgledi.
21.15 Sergej Prokofjev: Sesta simfonija.

PONEDELJEK, 23. JANUARJA

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo.
11.05 Radijska šola za nižjo stopnjo: Iz bele knjige prirode.
12.40 Koncertni valčki.
13.30 Slovenske narodne v prireditvi Filipa Bernarda izvajajo solisti in orkester mariborske opere.

14.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Zvone Kržišnik: Pomenki o Slovenski Koroski.
15.30 Še pomnite tovariši...?
15.45 Partizanske pesmi bratskih narodov.
16.00 Zdravstveni nasveti.
18.00 Radijska univerza - Slavko Faust: Znanost v boju proti prometnim nezgodam.
18.15 Odloemek iz II. dela oratorijske opere »Hlapec Jernej« Matije Bravničarja.
20.00 Kulturni pregled.
20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske Filharmonije solista Igor Ozim in Nada Vidmar, dirigent Bogo Leskovic. W. A. Mozart: Koncertna simfonija za pihalni kvartet in orkester Eksultate, jubilate (motet). Koncert za violino in orkester v A-duru, Simfonija št. 40 v g-molu.

TOREK, 24. JANUARJA

6.20 Naš predlog za vaš jedilnik.
11.15 Dopoldanski koncert - W. A. Mozart: Sest nemških plesov Niels Wilhelm Gade: Simfonija št. 4 v B-duru.
11.45 Cicibanom - dober dan!
12.00 Naši zbori pojo slovenske narodne pesmi.
14.20 Pionirski kotiček.
15.30 Utrinki iz literature - Katherine A. Porter: On - Idel.
18.00 Zunanje - politični feljton: Ameriška pomoč tujini.
18.30 Športni tednik.
20.00 Tedenski notranje - politični pregled.
20.30 Radijska igra - Skagestad: Mesec nad fjordom.
22.15 V plesnem ritmu.

SREDA, 25. JANUARJA

11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih »Svobod« P. v. Matka Sijakoviča.
12.05 Lahek opoldanski glasbeni spored.
13.30 Narodne pesmi iz Siovenije, Zagorja in Dalmacije.

15.30 Utrinki iz literature - Katherine A. Porter: On - II del.
15.45 Pojo mladinski zbori.
16.00 Družinski pogovori - Vladimir Cvetko: Sola in dom.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
18.45 Igra godba na pihala.
20.00 Leoš Janáček: Jenufa, opera v 3 dejanjih, sodelujejo: solisti, zbor in orkester Narodnega gledališča v Pragi, dirigent Jar. Vogel.

ČETRTEK, 26. JANUARJA

6.35 Igrajo veliki zabavni orkestri.
11.15 Od melodije do melodije.
11.45 Slovenske mladine, skladbe - izvajajo gojenci glasbene šole Siska - Bežigrad (glasbena oddaja za pionirje).
12.40 Umetne in narodne pesmi poje moški komorni zbor iz Celja p. v. Egona Kuneja.
13.30 Spored popularnih orkestralnih skladb W. A. Mozart: Koracnica v A-duru, L. van Beethoven: Romanca št. 2 v F-duru za violino in orkester, B. Smetana: Vyšehrad. V. Musorgski: Noč na Golem brdu, N. Rimski - Korzakov: Španski capriccio.
14.25 Ljudsko - prosvetni obzornik.
15.30 Iz mladinske književnosti - J. Curwood: Kazan - volčji pes (odlomek).
16.00 Gospodinjinski nasveti.
16.10 Glasbene uganke.
18.00 Domače aktualnosti.
18.35 Radijska univerza - Vasja Melik: Slovenski gospodarski razvoj od srede 19. stol. do 1918.
20.00 Mladinska odaja.
20.20 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov - sodelujeta Kvintet Avenik in Slovenski kvintet.
21.00 »Trojka v zasneženi stepi« (zima v ruski liriki).

KINO

TA TEDEN BOMO GLEDALI

KINO »KRVAVC« CERKLJE
21. januarja ameriški barvni film »KAPETAN HORATIO«. - Predstava ob 20. uri.

KINO NAKLO
21. januarja 1956 amer. barv. film »CHARLIJEVA TETKA«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo ob 9. uri popoldan.
22. januarja 1956 angleški film »POT K USPEHU«. Predstave ob 16. in 19. uri.

KINO »SORA« SKOF. LOKA
Od 20. do 22. januarja 1956 ameriški film »POVRATEK NA BROADWAY«.

KINO »STORŽIČ« KRANJ
Od 20. do 22. januarja 1956 ameriški barvni film »MOGAMBO«, brez tednika. Predstave v petek in soboto ob 15.50, 18. in 20.10 uri, v nedeljo ob 15.30, 17.40 in 19.50 uri. Predstave so spremenjene zaradi izredne dolžine filma. 21. in 22. januarja 1956 ob 22. uri premiera ameriškega barvnega filma »ROBERTA«. Vstopnice v predprodaji v petek ob 16. ure dalje. Matineja v nedeljo 22. januarja ob 8.30 in 13.40 uri amer. kavbojski film »SAMOTNA ZVEZDA«. V glavni vlogi Clark Gable in Ava Gardner.

KINO »RADIO« JESENICE
20. januarja 1956 franc. kriminalni film »ZENSKE SO NEVARNE«. Od 21. do 22. januarja 1956 angl. barvni film »ŠKR-LATNA RAVNINA«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri in matineja ob 10. uri italijanskega filma »MOJ SIN JE PROFESOR«.

KINO »PLAVZ« JESENICE
20. januarja 1956 amer. barv. film »UJETNIK DVORCA ZENDE«. 21. in 22. januarja 1956 ameriški barvni film »SEIN«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri in matineja italijanskega filma ob 10.30 »MOJ SIN JE PROFESOR«.

KINO KOROŠKA BELA
21. in 22. januarja 1956 angl. barvni film »ŠKR-LATNA RAVNINA«. Predstave ob delavnikih ob 19. uri, ob nedeljah ob 17. in 19. uri.

Gledališče
PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Sobota, 21. januarja 1956 ob 20. uri - red premierski in izven - premiera Stephan Lackner: »SE BO SIJALO SONCE«.

Nedelja, 22. januarja 1956 ob 18. uri - izven in za podeželje. Stephan Lackner: »SE BO SIJALO SONCE«.

Malomaren odnos do družbenega premoženja, ki jim je bilo zaupano, jih je pripeljal na zatožno klop

Nekateri vodilni uslužbeni v ustanovah in gospodarskih podjetjih se večkrat premalo zavedajo svojih dolžnosti, ki jim jim je zaupala družba ali delovni kolektivi. Cesto je njihov odnos do upravljanja družbenega premoženja takšen, da zaradi tega vrednost njim zaupanega premoženja s tem ne narašča. Vsako malomarno poslovanje vodilnih uslužbencev ima vedno za posledico materialno škodo na družbenem premoženju v obliki primanjkljajev ali poneverb, pri vsem tem pa se običajno najbolj okoristi tisti, ki vodi malomarno poslovanje, včasih pa tudi drug podrejeni uslužbenici, kar nam kažejo primeri, ki jih objavljamo:

RUDI HEBERLE si je kot tajnik bivšega obč. LO Begunje v letu 1954 prilastil denar, ki mu je bil uradno zaupan s tem, da je enostavno zadržal za sebe znesek 8.210 dinarjev, ki ga je prejel od strank pri zamenjavi hišnih tablic. Prav tako je uporabljal za svoje potrebe denar od vplačanih občinskih taks. Poneverbe in neupravičena uporaba družbenega denarja, se da najlepše pokriti, če se malomarno posluje, ker kontrola poneverbe v takih primerih, po mnenju storilcev, težje odkrije. Tega se je dosledno držal tudi Haberle, ki ni obračunal in v celoti odvajal prometnega davka, netočno obračunaval potne stroške in opustil vodenje evidence nad prejetimi in prodanimi tiskovinami. Sodišče ga je kljub temu, da je upoštevalo njegove težke družinske razmere, obsodilo na dva meseca zapore pogojno za dobo treh let in povračilo škode OLO Kranj v znesku 12.210 dinarjev.

JULKA FEDERLE je kot prodajalka tobaknih izdelkov v trafiki podjetja »Tobak« na Jesenicah v času od 28. X. 1954 do 31. XII. 1954 očitno nemarno poslovala, ker je opravljala posle prodajalke večkrat v pijanem stanju, zaradi česar je v takem stanju zaračunavala tobakne izdelke nekaterim kupcem preniko, drugim pa previško. Prav tako je v prodajalno, kjer je imela shranjeno blago in včasih neodvedeno gotovino, sprejemala privatne obiske ter z njimi popivala pozno v noč. S takim poslovanjem je povzročila podjetju 33.000 din finančnega primanjkljaja. Okrajno sodišče v Radovljici je upoštevalo njene težke družinske razmere ter okolnost, da je partizanska vdova in jo je obsodilo na dva meseca zapore pogojno za dobo dveh let in pod pogojem, da bo do 1. XII. 1956 poravnala trgovskemu podjetju »Tobak« vso povzročeno škodo.

JANEZ PETERMAN je kot obratovodja lesno-industrijskega obrata »Gorjana« v Gorjah tudi očitno nemarno posloval, ker v mesecu juniju 1954 ni poskrbel, da bi se polnojermernik, ki je bil na žagi »Gorjana« zaradi remonta začasno demontiran in razstavljen, po demontaži ponovno sestavil in spravlil v zaprt

ali kakšen drug zavarovan prostor, temveč ga je kljub prepovedi uprave LIP Bled spravljal nesestavljenega v provizorično odprto in nezavarovano leseno uto, kar je izkoristila negotovljena oseba ter vzela v času med mesecem junijem 1954 in avgustom 1955 iz nesestavljenega in nezavarovanega polnojermernika dva večja in tri manjše ležaje, vredne 56.000 dinarjev. Okrajno sodišče v Radovljici ga je za njegovo malomarnost obsodilo na 10.000 dinarjev denarne kazni.

FRANC PIBERNIK, bivši skladiščnik in poslovodja poslovvalnice št. 5 trgovskega podjetja »Koloniale« Bled, je imel navado kar po domače posloovati, ker pri izdajanju blaga iz skladišča ni izstavljal vedno dobavnice, pa tudi v skladišče prejetega blaga se mu ni zdelo vedno vredno kontrolirati, če odgovarja vrsta in količina blaga podatkom dobavnice. Kljub prepovedi uprave podjetja, je tudi prodajal neposredno iz skladišča nekaterim strankam ulago na drobno predvsem alkoholne pijače, mesne izdelke, ne da bi količino iz skladišča prodanega blaga kjerkoli evidentiral in prejeto gotovino redno odvajal upravi podjetja. Tako poslovanje je brez dvoma koristilo tudi njemu, ker je bil po izjavi nekaterih prič ljubitelj dobre kapijice. S takim poslovanjem je povzročil podjetju finančni primanjkljaj v znesku 28.349 dinarjev. Ker je že pred glavno obravnavo podjetju škodo poravnal, ga je sodišče obsodilo na 10.000 dinarjev denarne kazni.

VSAK NAROČNIK »GLASA GORENJSKE«, KI IMA PORAVNANO NAROČNINO VSAJ ZA EN MESEC VNAPEJ, JE NEZGODNO ZAVAROVAN!

ce, Ciril Metodova ul. 4, gospodinja, je pri padcu zlomila desno roko v podlahti.

Frančiška Guštin, roj. 1885 Jesenice, Gosposvetska cesta 6, gospodinja, si je zlomila desno roko v podlahti.

Adam Bohar, roj. 1908, Sl. Javornik, naselje »Straža«, delavec ZJ, si je poškodoval palec desne roke.

Stefan Horvat, roj. 1922, Selo pri Zirovnici 16, delavec ZJ, si je poškodoval 4. prst na levi roki.

Franc Legat, roj. 1896, Zabrenica št. 11, osebni upokojenec, si je poškodoval 3. prst na levi roki.

Pavel Lužnik, roj. 1938, Selo pri Zirovnici 19, plesarski vajenec, je zadobil urednino palca levo.

Andrej Petraš, roj. 1932, Podkoren 77, delavec ZJ je utrpel zmečkanino palca desne roke.

Andrej Ferjan, roj. 1930, Krnica 24, gozdni delavec si je pri delu zlomil levo nogo v podkolenju.

ov zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Alojzu Sajovicu iz Srednje vasi pri Senčurju je slamorenica odtrgala desno roko do polovice dlani.

Ciril Žun iz Vogelj, star eno leto, se je s krompirjevo juho oparil po obrazu in nogi.

Milan Kozamara iz Kranja, star štiri leta, se je vsedel v krop in se opedel po zadnjici in kolkih.

Franc Kopitar, roj. 1922 iz Mojstrane 27, zaposlen pri LIO Jesenice, si je poškodoval palec desne roke.

Zofija Pogačnik, roj. 1931, Jesenice, Staneta Bokala 7, gospodinja, si je pri padcu zlomila prsnico.

Berta Pečan roj. 1904 Jeseni-

kajti za enega prebivalca se bo smelo na dan porabiti največ 50 do 55 litrov vode, ker bi sicer vsa naselja ostala brez nje.

Nesreče

Domink Debeve, Drušovka, Kranj, roj. 7. 8. 1924, se je na poti z dela domov ponesrečil. Pri padcu si je zvil desno nogo v skočnem sklepu.

Mirko Sebrek, Kranj, Zlato polje, roj. 18. 8. 1936, si je pri nakladanju opeke izpahnil levi kazalec v členku.

Jože Deželak, Adergas 11, roj. 18. 2. 1932, si je pri padcu s kolesom zvil levo nogo.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Lučija Pogačnik, roj. 1931, Jesenice, Staneta Bokala 7, gospodinja, si je pri padcu zlomila prsnico.

Berta Pečan roj. 1904 Jeseni-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

Marija Gartner, Kranj, Zlato polje, upokojenka, si je pri pad-

ci pri padcu zlomila levo nogo v skočnem sklepu.

O dvojih hlačah

Janez je dobil nalogo iz področja števnikov. Zadolžljivo je rešil problem, da gre tu za dvoje različnih hlač in potemtakem govorimo o tako zvanih ločilnih števnikih. S tem bi bilo to poglavje izrpano in bi ga lahko v splošno zadovoljstvo zaključili.

Ker pa se zdi, da je za »mili nepokvarjeni« itd. slovenski narod že prišel čas, da mu tudi lahko zaupamo javno (tako rekoč pri polni svetlobi, ne le ob luninem svitu), kako bolj zasloven juho z obilnim poprom začinjeno, bi nemara o tej temi lahko še kaj spregovorili. Za pouk in razvedrilo. Za dobro voljo in široki smeh, brez hude misli. Nastopi »rogonoscev« iz razkošne, a jetični mošnji preprostega državljana žal nedostopne Balzacove knjige »Okrogle povesti«, mi nehoti pridejo na misel ob tem nadvse važnem predmetu. Ali pa zgodbe iz znanega literarnega trusta — da uporabim moderen izraz — triumvirata Dante - Petrarka - Boccaccio, od katerega je zlasti zadnji v Dekameronu že pred mnogimi stoletji uganil marsikatero šaljivo in poredno. Da, poredno. Kdor pravi drugače, ni sam s seboj pošten! Na primer tisto novelo o opatinji, ki je bila ponoči alarmirana od nevoščljivih sorodnic, da ima neka mlada redovnica pri sebi ljubimca. V naglici si dene na glavo koprano in gre na mesto dogajanja. Mlada se je rešila iz zagate, ker je opazila, da ta koprana ni koprana, ampak so — hlače nekega duhovnika, ki je bil ta čas pri opatinji!

No, tako morda ne bi bilo odveč, da povemo še tole zgodbo o rogonoscu — nekaterim v zabavo, drugim v svarilo. Pravi, da je možak pri štridesetih v najboljših letih: prva silvina ob sencih ga dela zanimivega, izkušnega. Zazdi se mu, da njegova žena ni več za-

dosten konzument njegovih najboljših sil in kreposti ter da bi bilo primerno dati svojo močkost v užitek mlajšim silam, ki se bodo seveda pri tem čutile nadvse počaščene. Tudi nastopi zraven še znana filozofija, da, ko človek doseže vrh, začne logično padati in je treba zato svoje vrline ne zapirati v ozki krog, ampak dati med ljudstvo, ogrečiti tako rekoč čim večje število državljanov. Skratka — svojo ženo začne nekoliko zanemarjati, ne da bi pri tem mislil kaj obsežnejšega.

Take popadke je začel dobiti tudi Feliks. Latinsko to ime pomeni: ploden; srečen; uspešen, srečonosen itd.). Uradnik X. plačilnega razreda, nekoliko nagnjen k debelušnosti, visokega, skoraj v plešo segajočega čela. Miren, prostodušen, brez ambicij. Rad je gledal kriminalne filme, prebral kak podlistek in imel raje svinjsko pečenko kot pa krompir v oblikah, kar mu seveda ni zamerilo. Ob sredah je zahajal k »Belemu orlu« na partijo taroka. Samo zlobni jeziki so mogli trditi, da zaradi ljubke natakariče Ančke. Mož je imel razen skromnih dohodkov tudi tisto, česar običajno oni z velikimi dohodki nimajo. Vest namreč. In ta ga je včasih na tihem grizla. Seveda, dovolil si ni več kot rokotlesk po znanem delu telesa simpatične, s krepkimi izboklinami obdarjene Ančke, pa še to vedno le tedaj, kadar je plačeval. No da, Ančka se ni jezila, v opravičilo pa mu ni nikdar vrnila drobiža...

Nekoč pa se je zgodilo. Ne vem, kaj je Feliksa picilo, ali je imela njegova vest duhovne vaje ali kaj, — zahteval je drobiž nazaj! Za zamenjavo je nesrečni cvetočletnik prejel ne le pogled kot udarec z nožem ampak tudi resnični udarec: »Vi se pa brigajte raje za svojo ženo!« Feliks je bilo takoj žal, a storjeno je storjeno.

S precejšnjim moralnim mačkom se je tisti večer vračal domov. Dve uri preje kot navadno. Sklenil je, da se bo res ravnal po Ančkinem nasvetu: bolj se bo zanimal za ženo, da reva ne bo sama ob teh dolgih, pustih večerih! Gotovo ga bo vesela.

Opajajoč se nad svojo velikodušnostjo in samemu sebi ugajajoč — tudi vest je bila zadovoljna — je neslišno smuknil v sobo. Sicer ga je malo motilo, da ni bilo luči. »Gotovo že spi, kaj bi pa drugega v tej puščobi,« si je mislil dobričina, »ne bom je budil.« Brez šuma in v temi se je slekel, z uradniško pedantnostjo zložil hlače preko stola. Nenadoma pa ga je žena vprašala: »Feliks, ali si se že vrnil?«

»Da, ljubica,« je šepnil v navalu ljubezni in navdušenja nad svojim herojskim činom. »Ali morda še česa potrebuješ?«

»Seveda. Tako me boli glava. Ne, ne, dragi, ne prižigaj luči. Tega enostavno ne prenesem. Bodi tako ljubezven in mi prinesi iz lekarne aspirin.«

»Seveda, prosim, dragica.« Feliks je olajšano zavzdihnil. Tako lepo se je začelo. Skoraj je že sklenil, da bo odslej zvečer vedno doma. Samo kam, za vrata, je položil hlače. Tipal je v temi okoli sebe. Aha, tu so! Brž vanje in v lekarno!

Po dolgem zvonjenju je čemerikavi lekarnar le postregel seveda z dobršno mero godrnjanja. Z vajeno gesto je segel Feliks v zadnji hlačni žep in prebledel. To vendar ni mogoče. Vse mu lahko očitajo, le površnost! Leta in leta ima že vse svoje stvari lepo na istem mestu — v tem spoznaš dobrega uradnika. Sedaj pa denarnice nikjer! Slednjic jo je le našel v levem žepu. Sicer se mu je zdela malo nenavadna: v sprednjem predalu je bilo pet tisočakov. Te vendar vtakne vedno v zadnji predal! Vse to se mu je zdelo tako zelo čudno, da je plačal in stekel pod cestno svetilko; oči so se mu vedno bolj širile in mu nazadnje skoraj skočile iz jamic: denarnica sploh ni bila njegova in hlače seveda tudi ne...

17

Preteklo je mesec in pol, preden so belci zbrali vse potrebno za veliki lov. Komaj so pregovorili nekaj pogumnejših Eskimov, da so se jim pridružili. Iz najbolj oddaljenih krajev zapada je prišel Eskimec Olee John. S seboj je pripeljal deset najdržnejših lovcov in čredo petdesetih severnih jelenov. S to čredo so mislili zvladati volkove v ozko dolino brez izhoda in jih tam uničiti. To je bila zamisel O'Connora in njegovega tovariša. Eskimi pa niso kaj prida verjeli v uspeh.

18

Lovci so našli že prej veliko razpoko v ledu, ki je bila široka dobre pol milje, vhod pa je bil silno ozek. V to past je Olee John nagnal svojo čredo jelenov. Ob vходу je bilo silšati živahno vrvenje, pridružno klepetanje razburjenih Eskimov, zvenket orožja in divje kletvice belcev, ki so razporejali lovce. Toda reds ni in ni hotelo biti, belci so komaj zadrževali Eskime, ki jih je postajalo strah pred borbo z demoni, kajti verovali so, da se je v volkove naselil zli duh.

19

Nenadoma so stražarji zavpili, toda preden je odmev mogel zamreči, so lovci že zagledali pred seboj volkove. Pridrili so kakor val morja, ki preplavi vse. Kar so videli lovci, je bilo tako grozno, da si tega niti v sanjah niso mogli predstaviti, volkov je bilo ogromno, sto, petsto ali tisoč, tega ni bilo mogoče spoznati. Od lakote umirajoče živali, ki so bile slepe, gluhe in neobčutljive za vse, kar ni bil vonj po mesu, so bliskovito navalele. O'Connor je divje zakričal povelje za napad.

20

Toda divji val je pomendral človeško steno, nekaj pušk je počilo, zabliskala so se kopja, nekaj volkov je zacvililo, toda že v istem hipu je bila človeška stena zvrnjena, pomendrana; ljudje so se valjali po tleh in na vsakem je hlastalo in avtomatična puška je neprestano pokala a spričo velikanskega števila volkov je bilo to popolnoma brez pomena. Njegovi ljudje so pričeli bežati, volkovi so si priborili pot do črede in začelo se je neovirano strašno klanje.

NGOBA
divje
SE
PRIREDIL
B. MLAKAR
NARISAL
C. OBLAK